

I. gimnazija v Celju
Kajuhova 2
3000 Celje

VPLIV GLASBE NA VEDENJE, POČUTJE IN MIŠLJENJE PRI GIMNAZIJCIH

Avtorice:

Natalija Čepin, 3. e
Monika Hanžekovič, 3. e
Frančka Lesjak, 3. e

Mentorica:

Martina Šmid, univ. dipl. psih.

MESTNA OBČINA CELJE, MLADI ZA CELJE

Celje, marec 2008

VPLIV GLASBE NA VEDENJE, POČUTJE IN MIŠLJENJE PRI GIMNAZIJIH

ŠIFRA: fossil fantasy

LETNIK: 3. letnik

MESTNA OBČINA CELJE, MLADI ZA CELJE

CELJE, 2008

POVZETEK

Naša raziskovalna naloga se ukvarja z vprašanjem, kako glasba vpliva na počutje, vedenje in mišljenje posameznika. Zanimalo nas je, ali glasba vpliva na združevanje v posamezne skupine, kakšen pomen ima glasba za mladostnike, zakaj se mladi odločajo za določeno zvrst glasbe, kako glasba vpliva na njihov način oz. stil življenja, ali vpliva tudi na izbiro prijateljev. Rezultati so pokazali, da je danes glasba zelo pomembna v vsakdanjem življenju mladih. Nenehno se srečujejo z glasbo, saj jo večina mladih posluša vsak dan, veliko pa se jih tudi resno ukvarja z glasbo. Ugotovitve so pokazale tudi, da se mladi uvrščajo v skupine glede na zvrst glasbe, ki jo poslušajo, in da tudi prijateljske skupine velikokrat nastajajo na podlagi določene zvrsti glasbe. Na podlagi uvrščanja v skupine in s tem ločevanja mladostnikov glede na interese pa lahko pride tudi do netolerantnosti do skupin, ki imajo drugačne interese. Rezultati so sicer pokazali, da je le majhen odstotek takšnih, ki ne tolerirajo tistih, ki poslušajo njim neljubo glasbo in se s tem uvrščajo v skupine z drugačnim interesom. Rezultati so pokazali, da veliko mladih izkazuje pripadnost določeni zvrsti glasbe ne le s poslušanjem, ampak tudi s slogom oblačenja, z načinom razmišljanja o določenih vprašanjih, z načinom vedenja, z opremo oz. izgledom sobe ali prostora, v katerem preživijo največ svojega časa.

Ključne besede:

- vpliv glasbe
- vedenje
- počutje
- mišljenje
- mladostništvo

ZAHVALA

Zahvaljujemo se gimnaziji Lava, gimnaziji Celje-Center in I. gimnaziji v Celju.
Zahvaljujemo se njihovim dijakom, ki so sodelovali pri reševanju anket ter njihovim profesorjem in profesoricom, ki so nam potrpežljivo odstopili del svoje ure.
Zahvaljujemo se tudi svetovalni delavki na gimnaziji Lava, ki nam je s svojo pomočjo omogočila lažje anketiranje. Nazadnje pa se zahvaljujemo tudi naši razredničarki, ki nam je raziskovalno nalogo jezikovno pregledala, in naši mentorici, ki nas je usmerjala pri delu in poskrbela, da naloga izgleda tako, kot mora, ter za vso podporo, ki smo je bile deležne.

KAZALO

1. UVOD	1
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA RAZISKOVALNE NALOGE	1
1.2 CILJI	1
1.3 HIPOTEZE	1

2. METODA	3
2.1 VZOREC	3
2.2 INSTRUMENTI	4
2.3 OPIS POSTOPKA ZBIRANJA PODATKOV.....	4
3. TEORETIČNI DEL	5
3.1 MLADOSTNIŠTVO	5
3.2 MIŠLJENJE	6
3.2.1 Kaj je mišljenje	6
3.2.2 Delitve mišljenja	6
3.2.3 Dve osnovni sestavini mišljenja	7
3.2.4 Piagetova teorija	8
3.3 POČUTJE IN VEDENJE	9
3.3.1 Opredelitev in delitev čustev	9
3.3.2 Komponente čustev	9
3.3.3 Zgodovina in definicija osebnosti	10
3.3.4 Primerjave osebnostnih lastnosti	11
3.4 SOCIALNA PSIHOLOGIJA	12
3.4.1 Opredelitev nekaterih socialno – psiholoških pojmov	12
3.4.1.1 Stališča	12
3.4.1.2 Stereotipi	13
3.4.1.3 Predsodki	13
3.4.1.4 Življenjski stil oz. slog	13
3.4.2 Opredelitev skupine	14
3.5 GLASBA	14
3.5.1 Definicije glasbe	14
3.5.2 Razvoj glasbe pri otrocih	15
3.5.3 Glasba v psihologiji	15
3.6 ZVRSTI GLASBE	15
3.6.1 Metal	16
3.6.1.1 Razvoj in nastanek	16
3.6.1.2 Značilnosti in delitve	16
3.6.1.3 Vpliv na vedenje	17
3.6.2 Techno	18
3.6.2.1 Zgodovina	18
3.6.2.2 Značilnosti	19
3.6.2.3 Vpliv na vedenje	20
3.6.3 Etno ali ljudska glasba	21
3.6.3.1 Razvoj in opredelitev	21
3.6.3.2 Razlike od drugih zvrsti, odstopanje	21
3.6.3.3 Vpliv na vedenje	22
3.6.4 Rock	23
3.6.4.1 Opredelitev in zgodovina	23
3.6.4.2 Značilnosti, alternativni rock	23
3.6.4.3 Rock kultura	24
4. REZULTATI	25
5. INTERPRETACIJA REZULTATOV	32

6. SKLEP	37
6.1 Glavne ugotovitve	37
6.2 Pomanjkljivosti in možne izboljšave	37
6.3 Uporabnost naloge	38
7. VIRI IN LITERATURA	39
7.1 KAZALO SLIK	39
7.2 KAZALO GRAFOV	39
7.3 KAZALO TABEL	40
7.4 SPLETNI VIRI	40
7.5 VIRI IZ LITERATURE	41
PRILOGA.....	42

1. UVOD

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Za to temo smo se odločile, ker je glasba povsod okrog nas, kroji nam življenja in nas oblikuje. Zanima nas povezanost glasbe z različnimi življenjskimi dejavniki.

Izpostavile smo počutje, vedenje in mišljenje. Poskušale jih bomo povezati z glasbo in pojasniti, kako glasba vpliva na posameznika v vsakdanjem življenju in v kakšni meri vpliva na stil oblačenja, na izbiro prijateljev. Zanima nas tudi, kako nas naše lastnosti usmerjajo k temu, da posegamo po določeni zvrsti glasbe. Želimo tudi izvedeti, kaj je v glasbi tisto, kar mladostnika pritegne.

1.2 CILJI

Zanima nas:

- Kako vpliva glasba na vedenje dijakov?
- Kako različne zvrsti glasbe vplivajo na življenjski slog?
- Kaj daje ljudem glasba poleg življenjskega sloga in vedenja?
- Kako se vedemo ob glasbi?
- Ali se področja glasbe sploh razlikujejo glede na to, kako delujejo na posameznikovo mišljenje?
- Kako nas zvrsti glasbe povezujejo z družbo, v kateri živimo?

1.3 HIPOTEZE

H1: Mladi poslušajo različne zvrsti glasbe, vendar določene zvrsti med populacijo mladih izstopajo.

H2: Glede na to, kakšno glasbo poslušamo, se uvrščamo v skupine.

H3: Pripadnost določeni zvrsti glasbe lahko vpliva na naš način oz. slog življenja.

H4: Vse preučevane zvrsti glasbe imajo za večino velik pomen pri počutju.

H5: Glasbene zvrsti pri večini vplivajo na izbor idolov.

H6: Zvrst glasbe, ki jo poslušamo, nas velikokrat usmerja pri izbiri prijateljev.

H7: Vdanost določeni zvrsti glasbe lahko pripelje do netolerantnosti drugih zvrsti.

2. METODA

	16 let	17 let	18 let	19 let	ni starosti
--	--------	--------	--------	--------	-------------

2.1 VZOREC

Tabela 1: Število anketirancev na posameznih šolah

	ŠT. DIJAKOV	
I. gimnazija v Celju	89	
Gimnazija Celje-Center	46	

	MOŠKI	ŽENSKE
I. gimnazija v Celju	27	62
Gimnazija Celje-Center	16	30
Gimnazija Lava	21	35
SKUPAJ	64	127
	191	

Gimnazija Lava	56
SKUPAJ	191

Tabela 2: Število moških in število žensk glede na šolo

I. gimnazija v Celju	4	62	14	2	0
Gimnazija Celje-Center	0	35	10	0	6
Gimnazija Lava	1	46	8	1	2
SKUPAJ	5	143	32	3	8
191					

Tabela 3: Starost anketirancev glede na šole

OPOMBA: Anketiranci so dijaki 3. letnikov gimnazij, torej spadajo v starostno skupino od 16 do 19 let.

2.2 INSTRUMENT

Kot metodo raziskovalnega dela smo izbrale anketni vprašalnik (glej prilogo). Anketni vprašalnik je zgrajen iz 14 vprašanj objektivnega tipa. Od tega sta dve vprašanji, pri katerih je možno podati več kot eden odgovor.

2.3 OPIS POSTOPKA ZBIRANJA PODATKOV

Ker smo vprašalnik sestavile same, smo najprej izvedle pilotsko raziskavo pri 30 mladostnikih, da smo ugotovile, ali so vprašanja razumljiva.

Dijaki, zajeti v vzorec, so vprašalnik reševali skupinsko s skupnimi navodili. Zaradi morebitnih dodatnih pojasnil smo bile ob reševanju vprašalnikov prisotne tudi raziskovalke, vendar pojasnila niso bila potrebna. Ob testiranju je bil prisoten tudi profesor, ki nam je bil v veliko pomoč pri vzdrževanju reda in resnosti. Tako pri sami izvedbi anketiranja ni bilo težav.

Dijaki so vprašalnik reševali približno 15 minut.

Nekaj dijakov vprašalnika ni izpolnilo v celoti oz. so podali neresne odgovore. Takšne vprašalnike smo izločile in niso zajeti v vzorcu naše raziskave.

Podatke smo obdelale z računalniškim programom Excel.

3. TEORETIČNI UVOD

Glasba je spremljevalni dejavnik v življenju že od časa predjamskega človeka. Danes je glasba v življenju posameznika in skupin zelo pomembna. Še posebno v obdobju mladostništva, ko predstavlja nekakšen upor odraslim. Mladi v njej vidijo svoje idole, posnemajo vedenjske vzorce, včasih tudi stil oblačenja in razmišljanja. Glasba pa je tudi navdih ustvarjalnosti in umik oz. pobeg iz realnosti v področje, na katerem se lahko izkažejo. Na podlagi glasbe se mladi v obdobju mladostništva velikokrat združujejo v skupine in tako širijo svoja obzorja.

3.1 MLADOSTNIŠTVO

Vsak posameznik se zaradi dednega zapisa v genih razvija in raste. Hkrati okolica v vsakem življenjskem obdobju postavlja pred njega določene zahteve in pričakovanja. Oba dejavnika (genetika in okolje) torej prispevata k temu, da posameznik napreduje in prehaja iz enega življenjskega obdobja v drugo. Eno od teh je tudi mladostništvo. Mladostništvo zaznamuje ravno prehod med otroštvom in odraslostjo, kjer imajo mladostniki še vedno nekaj značilnosti otrok in že nekaj značilnosti odraslih. V tem obdobju posameznik postopno duševno in socialno dozoreva v odraslo osebo (v Marjanovič Umek, 2004). Velikokrat srečamo tudi izraz adolescenca. Po definiciji Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) adolescenco delimo na tri obdobja. Vsako življenjsko obdobje prinese posamezniku nove naloge in izzive, s katerimi se mora soočiti. To so razvojne naloge, saj uspešna razrešitev prinese možnosti za nadaljnji razvoj. Mladostništvo je celo tisto obdobje, v katerem sprejemamo nekatere življenjsko pomembne odločitve. Na primer: izbira življenjskega partnerja, izbira primerne šolanja za željen poklic, ki ga bomo opravljali pretežno del življenja. Hkrati pa mnogi prav temu obdobju pravijo obdobje zmedenosti in iskanja sebe. V tem obdobju se izrazito poveča čustvenost. Čustvo, ki zasluži posebno obravnavo, je anksioznost oziroma tesnoba. To je neopredeljen strah, zelo nedoločena, neprijetna napetost nepoznanega izvora (Psihološke karakteristike mladostnikov, 2008). Mladostniki se s svojimi vrstniki zbirajo v skupine glede na različne skupne interese (sošolci, soigralci, prijatelji v okolišu, glasba, rolkarji, plesalke itd.). Posamezen mladostnik hkrati pripada več skupinam. Vrstniška skupina postane mladostniku referenčna skupina. To pomeni, da je nanjo močno čustveno navezan, da v njej zadovoljuje veliko svojih potreb ter se z njo identificira, enači. V zgodnjem

mladostništvu prevladujejo istospolne skupine, kasneje pa mešane po spolu. Z vključitvijo in preživljanjem časa v takšni skupini pridobiva ogromno novih izkušenj, predvsem izkušenj glede odnosov med ljudmi (v Marjanovič Umek, 2004).

Glasba je povezana z različnimi življenjskimi dejavniki. V naši raziskovalni nalogi bomo izpostavile mišljenje, počutje in vedenje. Ti trije dejavniki so v času mladostništva za posameznika zelo pomembni. Mišljenje se v tem obdobju razvije do abstraktnih pojmov, vedemo se uporniško in posnemamo svoje idole. Počutje posameznika se večkrat menja iz ene skrajnosti v drugo. Da bomo do cilja raziskovalne naloge lažje prišle, moramo teoretično opredeliti te glavne pojme.

3.2 MIŠLJENJE

3.2.1 KAJ JE MIŠLJENJE

Mišljenje je eden od duševnih procesov. V najširšem pomenu vključuje široko paleto spoznavnih procesov, kot so presojanje, odločanje, sklepanje, spominjanje, predstavljanje, načrtovanje, sanjarjenje. Zmožnost misliti, sporočiti misli in delovati v skladu z njimi je eden bistvenih dosežkov v življenju človeka. V širšem smislu mišljenje pomeni vse spoznavne procese, ki se dogajajo v kratkotrajnem spominu. Mišljenje v ožjem pomenu pa je odkrivanje novih odnosov med informacijami, ki jih posredujejo zaznave, predstave ali pojmi. Torej o mišljenju govorimo, ko naletimo na okoliščine, ki jih poskušamo dojeti na nov način oz. za razumevanje katerih je potrebno preoblikovanje odnosov med informacijami (v Kompare et. al., 2005).

3.2.2 Delitev MIŠLJENJA

Mišljenje lahko delimo na več načinov. Poznamo analitično mišljenje, kjer celoto razstavimo na dele, in sintetično mišljenje, kjer dele povežemo v celoto. Mišljenje je razdeljeno tudi na divergentno, kjer razvijamo številne zamisli, postavljamo nove hipoteze, uporabljamo znano na nove načine, in pa konvergentno, kjer se osredotočimo na eno zamisel, rešitev pa temelji na logičnem razmišljanju ali

predhodnem znanju (Guilford, 1950, v Kompore et. al., 2005).

Glede na odnos do stvarnosti razlikujemo še realistično mišljenje, pri katerem gre za kombiniranje stvarnih dejstev, in domišljisko mišljenje, ki je bolj svobodno v kombiniranju zvez in bolj pod vplivom posameznikovih čustev in želja. Ti dve vrsti mišljenja se le redkokdaj pojavljata ločeno. Tako npr. izumitelj pri iskanju rešitve problema uporablja domišljijo, za njeno konkretizacijo pa realistično mišljenje. Mišljenje pa v psihologiji razdelimo še na štiri področja: sklepanje, kar pomeni, da se na osnovi dejstev dokopljemo do spoznanj: reševanje problemov, to je takrat, ko se iz začetnega stanja premaknemo k končnemu, pri tem pa se ves čas srečujemo z ovirami: odločanje nam pomaga izbirati in ovrednotiti posamezne rešitve: zadnja pa je ustvarjalnost, ki pomeni ustvarjalnost takrat, ko se spomnimo nečesa originalnega in uporabnega.

3.2.3 DVE OSNOVNI SESTAVINI MIŠLJENJA

Pri mišljenju moramo omeniti še njegovi dve osnovni sestavini. To so predstave in pojmi. Predstave so notranji zastopniki (reprezentacije) stvari in pojavov, ki pa ohranjajo podobnosti z njimi. Predstave pa niso le vidne, ampak tudi slušne. Pravzaprav domnevamo, da ima vsak čut ustrezne predstave, kar ponazorimo z učenjem. Uporabljamo jih pri reševanju problema in pri odgovarjanju na vprašanja o objektih. Druga sestavina so pojmi, z njimi mislimo, ne da bi pojave ali stvari hkrati predstavljali ali jih zaznali, so torej njihove notranje reprezentacije. Pojmi označujejo skupne značilnosti predmetov in pojavov. Tudi razvoj pojmov je tesno povezan z razvojem mišljenja. Za predoperativno fazo so značilni predpojmi, v fazi konkretnih operacij prevladujejo konkretni pojmi, pozneje pa se začnejo razvijati abstraktni pojmi. Tako pridemo do še ene delitve mišljenja: na konkretno mišljenje, kjer v miselnem procesu prevladuje uporaba zaznav, predstav oz. konkretnih pojavov, ter na abstraktno mišljenje, ki pa se razvije kasneje in pri katerem v miselnem procesu uporabljamo abstraktne pojme. Pri tem pa lahko govorimo o metakogniciji, ki pomeni zmožnost razumevanja in uravnavanja lastnih miselnih procesov. Kognitivni psihologi pojmujejo mišljenje hkrati kot rezultat in vzrok našega vedenja (Telo, gibanje in razvoj mišljenja, 2008).

3.2.4 PIAGETOVA TEORIJA

Slika 1: Jean Piaget

Jean Piaget (v Labinowicz, 1989) je eden najbolj znanih razvojnih psihologov 20. stoletja. Preučeval je kognitivni razvoj otrok. Večino svojega znanja o razvoju je gradil na opazovanju svojih otrok. Pozoren je bil na napake, ki jih delajo otroci pri razmišljanju. Tako je ugotovil, da se razmišljanje otrok zelo razlikuje od razmišljanja odraslih in pokazal, kako se številni miselni procesi razvijajo pri odraščanju. Kognitivni razvoj je razumel kot nenehno vzpostavljanje ravnotežja med lastnim mišljenjem ter stanji in zahtevami okolja.

Pri Piagetu kognitivni razvoj poteka v štirih fazah. To so senzomotorična, predoperativna, faza konkretnih operacij in faza formalnih operacij. Te faze si sledijo od rojstva do nekje 15. leta, kjer se pri večini ljudi doseže ravnotežje. Zadnja faza je faza formalnih operacij, poteka pri mladostnikih. V tej fazi mišljenje postane abstraktno in ni več vezano na konkretne primere in situacije. Mladostnik je torej sposoben logično sklepati, prezreti vsebino in se usmeriti le na odnose. Zmožen je tudi hipotetičnega mišljenja, zato lahko dela miselne eksperimente, postavlja hipoteze pred ugotavljanjem odnosov med pojavi. Mladostnik v tej fazi osvaja abstraktne pojme, kot so ljubezen, demokracija, svoboda, pravičnost; sprašuje se o prihodnosti, obstoju, smrti, identiteti. Tako oblikuje svoj nazor, ki pa ni obstojen in se še vedno spreminja.

3.3 POČUTJE IN VEDENJE

3.3.1 OPREDELITEV IN DELITEV ČUSTEV

Počutje in vedenje tesno povezujemo s čustvi. Čustva so duševni procesi, ki izražajo človekov odnos do zunanjega sveta ali do samega sebe. V strokovni literaturi se kot sinonim za čustvo uporablja emocija, ki izpostavlja usmerjenost čustev k zunanjim objektom, njihovo povezanost z zunanjim svetom. Pravimo, da so čustva intencionalen pojav, kar pomeni, da so namerno usmerjena k nečemu. Torej čustva doživljamo v situacijah, ki jih zavestno ali nezavestno ocenimo za pomembne.

Čustva imajo tudi prilagodljivo funkcijo, torej omogočajo učinkovito prilagajanje spremembam v odnosu med posameznikom in zunanjim svetom. Poznamo negativna in pozitivna čustva, ki jih razlagamo glede na jakost in trajanje. Tako ločimo afekte in razpoloženja. Afekti so zelo močna, a kratkotrajna čustvena stanja, ki se razvijejo v trenutku in jih spremljajo izrazite telesne spremembe. Zmanjšajo kritičnost in razsodnost mišljenja in ravnanja. Taka čustva so bes, evforija, panika ... Razpoloženja pa so šibkejša in dolgotrajnejša čustvena stanja, ki imajo kljub manjši intenzivnosti velik vpliv na obnašanje. Razvijejo se postopno in pogosto se zavedamo njihovih vzrokov. To so npr. veselje, žalost, jeza, strah. Njihova glavna značilnost je, da tvorijo čustveno podlago našega doživljanja ali obnašanja. Čustva ne obstajajo izolirano, sama po sebi, ampak so proces, ki poteka v različnih fazah in vključuje različne procese (v Kompare et. al., 2005).

3.3.2 KOMPONENTE ČUSTEV

Najpomembnejše komponente čustev so fiziološko vzburjenje, kognitivna ocena, izrazi čustev in vedenje. Funkcija fiziološkega vzburjenja je priprava organizma na čim bolj učinkovito soočenje s situacijo, ki je sprožila čustva. Vsakemu čustvu ustreza specifičen vzorec telesnih sprememb, torej fiziološko vzburjenje in vedenjski odziv, brez katerih se čustvo ne more pojaviti. William James (James, v Kompare et. al., 2005) je zapisal, da občutimo žalost, ker jočemo, jezo, ker udarimo, da nas je strah, ker se tresemo in ne obratno, da jočemo, trepetamo, udarimo, ker smo žalostni, nas zebe ali ker smo jezni. Ta teorija, da najprej zaznamo situacijo, nato pa se pojavijo specifične telesne spremembe in so čustva le subjektivno doživljanje le-teh, nasprotuje zdravorazumskemu prepričanju (James, v Kompare et. al., 2005). Zato je kritik Walter Cannon (Cannon, v Kompare et. al., 2005) na podlagi Philipa Barda izoblikoval svojo teorijo, ki jo imenujemo Cannon-Bardova teorija. Trdil je, da

doživljanje čustev ni ne vzrok ne posledica telesnih sprememb. Obe teoriji sta zelo skrajni, zato upoštevamo obe in tako najdemo skupno točko.

Kognitivna ocena situacije pa je odvisna od informacij in od predhodnih izkušenj. Od nje je odvisno, katero čustvo bomo doživeli, od fiziološkega vzburjenja pa je odvisno, kako močno bo to čustvo. Nove teorije in nasprotje fiziološkemu vzburjenju poudarjajo predvsem pomen kognitivnih dejavnikov. Izrazi čustev pomenijo zunanji vidik čustvovanja, vedenje oz. vedenjski odziv pa ponazorimo z mimiko obraza (obrvi, usta). Čustveni razvoj in doživljanje čustev sta pomembna za človekovo telesno in duševno zdravje. Posledica pogostega ali dolgotrajnega doživljanja negativnih čustev so psihosomatska obolenja, neustrezen čustveni razvoj pa se lahko izteče tudi v blažje oblike duševnih motenj (v Ule, 2004 in v Trobentica, 2008).

3.3.3 ZGODOVINA PREUČEVANJA IN DEFINICIJA OSEBNOSTI

Vedenje povezujemo tudi z osebnostjo. Osebnost lahko definiramo kot relativno trajno in edinstveno celoto duševnih, vedenjskih in telesnih značilnosti posameznika (Musek, Osebnostne lastnosti ..., 2008). Človek se ne rodi kot razvita in oblikovana osebnost. Struktura in delovanje osebnosti nastajata in se razvijata pod vplivom različnih dejavnikov in determinant. V psihologiji se je tako ustalila navada, da te temeljne osebnostne dejavnike razvrščamo v velike skupine. To so dednost, okolje in posameznikova lastna dejavnost. Socialno oziroma družbeno okolje je, v najširšem pomenu, bistveno za človeka, za njegov osebnostni razvoj. Brez družbenih vplivov ni osebnosti in človek brez stikov bi živel na nivoju živali. Osebnost sama je sinteza polarnih, nasprotujočih si prvin in določil. Skrajni izrazi teh prvin izražajo nezmožnost, da bi dojeli pojem osebnosti z dialektično logiko, ki je lastna tudi sami naravi osebnosti (v Labinowicz, 1989).

Osebnost je sorazmerno trajna in enkratna celota duševnih, vedenjskih in telesnih značilnosti, po katerih v posameznik razlikuje od drugih ljudi. Trajnost in stabilnost osebnostne strukture sta poudarjeni ali vsaj omenjeni v pretežni večini osebnostnih definicij. Kar je povsem razumljivo; ljudje se ne spreminjamo čez noč, samemu sebi ostajamo navsezadnje tudi po daljšem času bolj podobni, kakor smo podobni drugim. Posameznik ohranja relativno identičnost s samim seboj, v vedenju in doživljanju. Doživljanje samega sebe se spreminja zaradi različnih dejavnikov. Mi bomo dali

prednost glasbi. Teorija osebnosti pa je znanstvena razlaga, ki skuša povezati spoznanja o osebnosti v celovit in koherenten (neprotisloven) sistem.

Šele nekako od tridesetih let tega stoletja so se začela peronološka prizadevanja zblíževati z napredujočo in še vedno pretežno analitično usmerjeno eksperimentalno psihologijo. V tem času je postalo nujno, da bi pojem osebnosti obogatili z novimi spoznanji, a je trčil ob problem duševnosti. Zato je šele v takšnih okoliščinah osebnost postala integralni predmet eksperimentalne psihologije, in je krivulja teorij osebnosti začela strmo naraščati. Osebnost torej ni dana sama po sebi, vendar se razvija. Dejavniki, ki vplivajo na njen razvoj, so tudi njeni oblikovalci, ki določajo, usmerjajo in uravnavajo razvoj osebnosti (v Kompare et. al., 2005).

3.3.4 PRIMERJAVE OSEBNOSTNIH LASTNOSTI

Na to, kako bomo v neki situaciji razmišljali, se vedli ali se počutili, vpliva tudi naša osebnost. Poznamo štiri skupine temperamentov, ki jih je opisal Hipokrat, v sedanosti pa imajo še vedno velik pomen: melanholik, kolerik, sangvinik in flegmatik. Melanholik je čemeren, plah, pesimističen, nedružaben in miren. Po Eysencku pa je introverten in labilen oz. čustveno nestabilen. Kolerik je nemiren, agresiven, razburljiv, optimističen in aktiven, po Eysencku pa čustveno nestabilen in ekstraverten. Sangvinik je odprt, družaben, zgovoren, živahen in dominanten, po Eysencku pa je čustveno stabilen in ekstraverten. Zadnji tip je flegmatik, ki je pasiven, skrben, zanesljiv, hladnokrven in ravnodušen, po Eysencku pa je čustveno stabilen in introverten. Introvertni ljudje so mirni, odmaknjeni, knjige so jim ljubše od ljudi. Imajo malo prijateljev in se izogibajo novih in vznemirljivih situacij. Strogo nadzirajo svoja čustva, le redkokdaj so agresivni in se skorja nikoli ne razjezijo. Nanje pa se lahko zanesemo. Njihovo nasprotje so ekstravertni ljudje, ki so družabni, radi se udeležujejo zabav, imajo veliko prijateljev, radi se pogovarjajo. Vedno znova iščejo vznemirjenja in izzive, radi se izpostavljajo in so običajno impluzivni. Radi se šaliijo, vedno imajo pripravljen odgovor na vsako vprašanje, radi se smejiijo in gledajo na svet in življenje z optimizmom. Hitro pa izgubijo nadzor nad svojimi čustvi in so pogosto nezanesljivi. Čustveno labilni oz. nestabilni ljudje so pogosto v skrbeh, njihovo počutje se spreminja, imajo težave z nespečnostjo in trpijo za mnogimi psihosomatskimi težavami. Njihovi odzivi so zelo čustveni, močno se odzivajo na

številne dražljaje v okolju. V nasprotju z njimi so čustveno stabilni ljudje, ki se počasneje odzivajo, običajno so umirjeni, brezskrbni in z lahkoto nadzirajo svoja čustva. Da določimo, kakšen temperament, značaj, sposobnosti in konstitucijo ima posameznik, uporabimo vse te definicije. Z mešanjem dobimo nove osebnosti, na podlagi katerih lahko preučujemo posameznika glede na njegovo reakcijo, počutje, vedenje in mišljenje.

Ker smo ljudje socialna bitja in se oblikujemo ter razvijamo med ljudmi, je na tem mestu treba opredeliti nekatere socialno-psihološke kategorije.

3.4 SOCIALNA PSIHOLOGIJA

3.4.1 OPREDELITEV nekaterih socialno-psiholoških pojmov

Pri vplivu glasbe na počutje, vedenje in mišljenje moramo omeniti tudi stališča, stereotipe in predsodke, ki jih oblikujemo tudi v povezavi z glasbo.

3.4.1.1 STALIŠČA

Pri vplivu glasbe na počutje, vedenje in mišljenje, moramo omeniti tudi stališča, stereotipe in predsodke. Stališča so celota prepričanj in čustev v odnosu do določenih situacij ali dogajanj, ki delujejo kot trajna pripravljenost za določen način vedenja. Vsa stališča imajo kognitivno, emocionalno in dinamično komponento, vendar je ena večinoma bolj izrazita od drugih. Vpliv stališč na vedenje je odvisen od številnih individualnih in situacijskih dejavnikov, npr. od pomembnosti določenega stališča posameznika in od socialnih pritiskov. Stališča se oblikujejo pod vplivom skupinske pripadnosti, informacij (katerih glavni nosilec so množični mediji) in znanja ter osebnih značilnosti (izkušenj in trenutnih potreb). Zaradi pomembnih funkcij je stališča težko spreminjati. Kot učinkoviti strategiji sta se pokazali le prepričanje in spreminjanje stališč kot posledica sprememb v vedenju (v Kompore et. al., 2005).

3.4.1.2 STEREOTIPI

Stereotip pa je posplošena in poenostavljena sodba o drugih ljudeh oz. družbenih skupinah. Kot značilnost kognitivnih procesov je stereotipiziranje nekaj nujnega in normalnega. Uporaba stereotipov postane vprašljiva v trenutku, ko stereotip ne služi več le za začetno naravnost do določenih posameznikov, ampak prevlada nad njihovimi individualnimi značilnostmi in začne delovati kot samoizpolnjujoča napoved (v Ule, 2004).

3.4.1.3 PREDSDOKI

Na drugi strani pa so predsodki stališča do določenih socialnih skupin, ki niso upravičena, preverjena in argumentirana, a jih spremljajo intenzivna čustva ter so odporna proti spremembam. Navadno jih pridobimo že zgodaj v otroštvu, pojavljajo se v vsakdanjem govoru, frazah, šolah in dvoumnostih, ki se kažejo v netolerantnem in prezirljivem odnosu do drugih oz. drugačnih. Predsodki lahko postanejo opravičilo različnih oblik diskriminacije, nasilja ali celo genocida (v Ule, 2004).

3.4.1.4 ŽIVLJENJSKI STIL OZ. SLOG

Načini povezovanja dednosti, okolja in posameznikove samovolje določajo človekov življenjski stil oziroma slog. Življenjski slog je ukrojen na podlagi ciljev, smotrov in vrednot, ki jih ima posameznik, na podlagi njegovega življenjskega nazora. Tako življenjski slog pomeni stalne značilnosti človekovega ravnanja in vedenja (v Kompore et. al., 2005).

3.4.2 OPREDELITEV SKUPINE

Ker pa bomo govorili o različnih skupinah glasbenikov in mladostnikov, ki se združujejo v skupine zaradi skupnega interesa – poslušanja iste zvrsti glasbe, naj

povemo še nekaj o skupinah. Skupina je socialna enota, ki jo sestavlja omejeno število posameznikov, med katerimi obstaja stabilen sistem odnosov in določene norme vedenja ter so usmerjene k doseganju skupnih ciljev. Med njimi je tudi neposredni stik, neposredna interakcija ter pomemben vzajemni vpliv. V vsaki skupini delujeta dve nasprotujoči si silnici, ki sta temelj skupinske dinamike: težnja po ohranitvi in težnja po spremembi obstoječega stanja. Stabilnost skupine zagotavlja skupinska struktura, to pa je razmeroma trajna razporeditev delov v neko razmeroma trajno stabilno celoto. Kadar je struktura predpisana, zahtevana vnaprej in od zunaj, nastanejo formalne skupine; kadar pa je odvisna od same skupine, govorimo o neformalnih skupinah (v Kompare et. al., 2005).

V predhodnem delu smo opredelile psihološke pojme, ki jih obravnavamo v raziskovalni nalogi. Sledi opredelitev glasbe, ki je včasih težko opredeljiva. Osredotočile smo se le na nekatere njene vidike.

3.5 GLASBA

3.5.1 DEFINICIJE GLASBE

Glasba je umetnost, katere izrazno sredstvo je zvok. Lahko jo gojimo, preučujemo, izvajamo ali smo zanjo dovzetni. V grobem poznamo tri skupine definicij glasbe: prva označuje glasbo kot od okolja neodvisno, na primer »urejeno in oblikovano zaporedje tonov, zvenov in šumov«, druga kot pojem, odvisen od družbenega dožemanja nje same, tretja pa kot platonični ideal, ki ne izvira iz specifičnih dejavnikov, ampak iz višje resnice. Muzikoterapija temelji na dejstvu, da je glasba sposobna vplivati na človekova doživljanja in jih tudi spreminjati. »V naši moderni dobi je glasba pozabljeno, a na novo odkrito zdravilo, ki nima nepotrebnih stranskih učinkov« (von Karajan, Večer na spletu, 2008).

3.5.2 RAZVOJ GLASBE PRI OTROCIH

Ko se otrok začne učiti govornega jezika, se začne učiti tudi glasbenega. Sliši razlike v tonskih višinah, v jakosti zvoka, v trajanju posameznih tonov ter v zvočnih barvah.

Zelo dolgo je obstajalo romantično prepričanje, da je glasba kot univerzalni jezik sredstvo vsečloveškega razumevanja. Če nekdo ustvarja, izvaja in posluša, skratka razume na primer evropsko klasično glasbo, to še ne pomeni, da bo sposoben sprejemati, izvajati in ustvarjati glasbeni izraz, ki je lasten na primer indijski klasični glasbi ali nekemu južnoafriškemu plemenu. Vsaka kultura ima svoj jezik, svoj način izražanja, in to velja tudi za glasbo (v Zupančič, 1991).

3.5.3 GLASBA V PSIHOLOGIJI

V psihologiji vedno govorimo o več dejavnikih za razvoj osebnosti. To so dednost, okolje in lastna aktivnost. Mnogi teoretiki so zagovarjali stališče, da je odločilnega pomena za otrokovo nadarjenost dednost. To so dokazovali s preučevanjem otrok poklicnih glasbenikov. Klasični primer tovrstnih raziskav je družina Bach, ki je imela veliko glasbeno nadarjenih članov. Glasbeni psihologi so menili, da se morajo le-ti za nadarjenost zahvaliti dednosti, pri tem pa so zanemarjali dejstvo, da so bili ti ljudje vse življenje obkroženi z glasbo. Če bi omenjeno teorijo potrdili, bi se pojavilo vprašanje, čemu sploh glasbena vzgoja, saj naj bi otroci, ki niso nadarjeni, ne imeli osnove za kakršno koli uspešnost na glasbenem področju. Po drugi strani pa teorija okolja povečuje otroka kot nepopisan list papirja, iz katerega lahko naredimo poljuben izdelek. V tem primeru bi bil otrok mehanični produkt vzgoje, saj bi prišel na svet kot »tabula rasa«. Večina glasbenih psihologov se strinja s trditvijo, da niti dednost niti okolje sama po sebi ne ustvarjata glasbenikov, temveč da sta pomembna oba dejavnika (Devetletka, 2008).

3.6 ZVRSTI GLASBE

Za lažje preučevanje vpliva glasbe na mišljenje, vedenje in počutje pri dijakih smo se opredelile na štiri glasbene zvrsti, ki nekako najbolj izstopajo po svojih značilnostih ali pogostosti poslušanja. Te štiri zvrsti so: metal, techno, ki spada v okvir rava, etno kot ljudska glasba in rock.

3.6.1 METAL

3.6.1.1 RAZVOJ IN NASTANEK

Metal se je pojavil proti koncu 60-ih in v zgodnjih 70-ih letih 20. stoletja. Je zvrst glasbe, ki ji pravimo tudi težkometalna glasba ali heavy metal. Korenine ima v rocku, bluesu in evropski klasični glasbi, razvil pa se je iz hard rocka (v Motte Haber, 1990). Za metal so najbolj značilne kitare, mračne teme in besedila, pospešen ritem in klasični ali simfonični stil. Je najbolj ekstremen v jakosti glasbe, nastopaštvu in teatraličnosti. Black Sabbath, Led Zeppelin in Deep Purple so bili v poznih 60-ih in zgodnjih 70-ih letih začetniki metala. Black Sabbath in drugi pisci slabotnih, a vendar poetičnih pesmi, so obudili evropsko romantiko izpred nekaj stoletij. Z ličili, pirotehniko in trdo glasbo sta Alice Cooper in Kiss znali pognati množico v blaznost. V zgodnjih 70-ih so se pojavili tudi AC/DC, a uspeli so šele čez nekaj let (Wikipedija, 2008).

3.6.1.2 ZNAČILNOSTI IN DELITVE

Zasedbo največkrat sestavljajo vodilni kitarist, bobnar, basist, ritmični kitarist in pevec, ki včasih sam igra kakšen inštrument. Izkrivljeno ojačanje kitar z elektronsko obdelavo zgosti in ojača zvok. Kitaristi za hitrejše igranje, ki meji na virtuoznost, uporabljajo podrsavanje, tapkanje in druge tehnike. Klaviature so del le nekaterih žanrov metala, drugi se jih izogibajo. Pevci lahko pojejo na več načinov: lahko pojejo z raskavim glasom, tulijo in se derejo, lahko samo govorijo ali pa pojejo s čistim in jasnim glasom; nekateri so šolani operni pevci. Včasih pevce spremlja tudi zbor. Poleg petja pa je seveda izredno pomemben tudi nastop. Rock daje metalu neresničnost – pobeg pred resničnim svetom in varnost, blues pa mu hkrati daje resničnost. Ta temelji na izgubi, osamljenosti in depresivnosti. Tema, zloba, moč, razodetje – te teme so pogosto le fantazijski jezik za resničnost. V nasprotju z drugimi zvrstmi pa metal govori tudi o tem, da se vedno vse ne izide, da se stvari ne končajo vedno srečno. Besedila so obarvana tudi fantazijsko in mitološko. Metal pa je razširjen po vsem svetu. Kritiki so metal zaradi besedil o temi, zlobi, nekrščanstvu, smrti, depresiji in žalosti včasih obtoževali kot odklonilen vidik do realnosti. Oboževalci pa tega nikakor ne sprejmejo kot sporočilo, pač pa da se vse ne more vedno iziti s »happy-edom«. Nekaj časa so metalske bende celo obtoževali skrivnih

sporočil Satana v pesmih. Iz metala so izšli različni žanri. Glavni žanri metala so BLACK, DEATH, DOOM, POWER in THRASH metal. Obstaja še veliko več žanrov. Značilnost metala je tudi poseben ples – slemanje/slem, ki pa ga metalci ne bi poimenovali kot ples. Gre za nekatera značilna gibanja telesa, npr. položaji prstov na roki, ki so videti kot hudičevi rogovi, udarjanje ter opletanje in gibanje glave in las. Slemanje je lahko zmešano na različne načine glede na okus, tempo in agresivnost glasbe. Skupno je tudi, da najdemo telesa ljudi, ki opletajo z glavo, kar povzroča, da se telo premika na zaviti način v ritmu glasbe (v Alfonso, 2004).

3.6.1.3 VPLIV NA VEDENJE

Stil oblačenja ni predpisan. Večinoma se oblačijo v črno, na nek samosvoj način kombinirajo majice, smrtne glave, verige in kovinske ploščice. Črna oblačila v kovinskemu sijaju jih povzdignejo na višjo raven in drug način življenja. Značilni so tudi dolgi temni lasje. Zanje je značilno tudi prostaško življenje. Popivanje in droge so del njihovega praočeta rock'n'roll-a. Njihov način življenja naj bi bil preprosto glasba. Obnašanje je nesprejemljivo v javnosti, vendar pa na odru vedno navduši milijone poslušalcev. Vsi pristaši metala naj bi se obnašali nemogoče, sploh v najstniških letih naj bi metal glasba bila izgovor za uporništvu.

Slika 2: Značilna kitara

Slika 3: Black Sabbath

Slika 4: Deep Purple

Slika 5: AC/DC

Sliki 6 in 7: Slog oblačenja

Slika 8: Značilen položaj prstov na roki

3.6.2 TECHNO

3.6.2.1 ZGODOVINA

Danes pod techno glasbo štejemo predvsem elektronsko plesno glasbo, ki se je leta 1990 razvila iz Acid housa in Detroit techna. Zgodovina te glasbene zvrsti pa je veliko daljša, kot se zdi. V 60-ih letih prejšnjega stoletja se je začela glasba širiti v študije, polne sofisticiranih naprav, potrebnih za združevanje umetnega glasbenega materiala in njegovo spektralno modulacijo, krajšanje, filtriranje, zgoščevanje in druge vrste nadaljnje obdelave. Ob ojačevalcih, mešalni mizi in kompresorjih je osrednje mesto dobil sintetizator. Razvil se je Acid house, ki pa je vrhunec dosegel

okoli leta 1988 in postal trend angleške mladinske kulture (Wikipedija, 2008). V sezoni 1988/1989, ki je bila tudi prehodna sezona k pravemu technu, je bila pomembna zvrst beat. Že pred letom 1990 so poznali elektronsko glasbo, ki je vsebovala elemente techna, vendar pa se je prav tega leta razvila zvrst, ki jo poznamo danes (v Motte Haber, 1990).

3.6.2.4 ZNAČILNOSTI

Ko govorimo o technu, lahko govorimo tudi o merilu, ki se mu reče udarec na minuto (beats per minute – bpm). Tako lahko zvrsti techna opišemo po količini razsežnosti. Techno glasba v svojih številnih različicah uveljavlja vsaj dva principa, ki nakazujeta razbijanje okvirov samoumevnosti zahodnjaške percepcije glasbe. Prvi je vezan na poudarjeno plesnost. Če je za vso evropsko glasbo značilen predvsem izjemen poudarek na melodiki, je za techno značilen predvsem ritem. Ta umazani ritem je sicer bil značilnost že mnogih starejših glasbenih zvrsti; toda zdi se, da je pri techno glasbi prišlo do logičnega zaključka dolgega trenda vračanja ritma v tradicijo sublimirane evropske glasbe. Techno glasba pa nima samo poudarjenega ritma, njena ključna značilnost je ravno v tem, da izven ritma ni ničesar. Ravno poudarjeni, ponavljajoči se ritem je tista sila, ki v osnovi pripelje plesalce do evforičnega, ekstatičnega občutka v ritualu, ki ne skriva svojega navdušenja nad magičnimi plesi številnih arhaičnih skupnosti širom nerazvitega sveta (v Alfonso, 2004).

Druga značilnost techno glasbe pa je struktura skladb. Dolge skladbe, ujete v magičen ritem, navadno nimajo nobenega glasbenega razvoja, obrata ali viška, različne glasovne sekvence. Techno glasba kaže precejšnje zanimanje za nekatere neevropske glasbene prakse, kot so npr. afriška glasba s svojim magičnim ritmom ali pa glasba indijskega podkontinenta, kjer se strukturna napetost v skladbi umika neskončnemu zasanjanemu melodičnemu variiranju (v Heatley, 1996).

3.6.2.5 VPLIV NA VEDENJE

Proti koncu 90-ih let je postal sestavni del divjih zabav na plesiščih velikih diskotek in v najetih tovarniških halah. Slaba stran techno glasbe pa je ekstazi. Drobne barvne

tabletko omogočajo udeležencem takih zabav, da ob monotonih basovskih zvokih techno glasbe, popestrene s futurističnimi svetlobnimi učinki vzdržijo divji ritem plesa vse do jutranjih ur. Za oblačenje so značilne žive barve, kot sta rumena in roza: kombinacije raznih pisanih motivov z malimi obeski, nalepkami in našitki.

Slika 9: Mešalna miza

Slika10: Drobne barvne tabletko – ekstazi

Slika 11: Slog oblačenja – moški

Slika 12: Slog oblačenja – ženske

3.6.3 ETNO – LJUDSKA GLASBA

3.6.3.1 RAZVOJ IN OPREDELITEV

World music ali etnoglasba je gibanje, ki se je v popularni godbi pojavilo na začetku 80-ih let in se je do danes razmahnilo v eno izmed bolj priljubljenih oblik moderne glasbene govorice, o čemer priča poplava festivalov tovrstne vsebine po svetu in pri nas (v Alfonso, 2004). Tudi v Sloveniji se je v zadnjih nekaj letih pojavilo zajetno število skupin, ki svoj izraz mešajo s tradicionalnimi ljudskimi napevi, s tem pa prispevajo k oživljanju že skoraj pozabljenega kulturnega zaklada. Ljudska glasba (tudi etnoglasba) je tradicionalna, večinoma ustno prenesena glasba raznih ljudstev ali manjših skupin. Značilna je za regionalno kulturo (Wikipedija, 2008). Obsega njihovo vokalno (pesmi), inštrumentalno in plesno glasbo. Ljudska glasba lahko daje tudi značilnosti moderni zabavni glasbi. Je odsev življenja temeljnih plasti etničnih skupin, kar vključuje delavski, kmečki ali obrtniški stan. Lahko predstavlja folklorno izročilo preteklosti, delno pa lahko nastaja tudi v današnjem času. Bistvo tovrstne umetnosti je, da je v kolektivni lasti vsega ljudstva, ki jo iz roda v rod ohranja, lahko pa tudi spreminja ali segmentarno opušča. Avtorji so večinoma pozabljeni in zato neznani (ponarodelost), tvorec je lahko posameznik ali pa skupina; šolane ali neizobražene osebe. Ni pomembno, ali je taka glasba izvirna ali prevzeta od drugih (večinoma sosednjih) ljudstev, lahko pa tudi iz umetne glasbe. Značilno je, da jo ljudstvo v svojem okolju (družina, vaška skupnost, obrtniška delavnica) sprejme za svojo in njeno vsebino prenaša po ustnem izročilu. Veda, ki preučuje to ljudsko – etnoglasbo, pa se imenuje etnomuzikologija (Katalena, 2008).

3.6.3.2 RAZLIKE OD DRUGIH ZVRSTI, ODPANJE

Ustvarjalci etnoglasbe folklorni material pomladijo in spremenijo njegovo zarjavelo podobo z art rock, funk, jazz in blues primesmi ter z njihovim osebnim pogledom, ki je ravno toliko filozofski, kot je glasbeni. Kombinacije najboljše tradicionalne glasbe, skrbno izbrane iz arhivov, pesmaric in starih vinilnih plošč s trdnimi rock ritmi, funk nabojem ter z zavidanjem vrednimi aranžmaji so naredile unikaten post-folk rock stil, ki predstavlja glasbeno zapuščino regij v povsem novi luči. Vse skupaj je z dinamičnimi in poživljajočimi električnimi inštrumenti, ki božajo očarljivo petje, preneseno na oder v plesni in glasbeni nastop, ki očara tudi glasbeno najbolj razvijena ušesa (Katalena, 2008). Moramo razlikovati med etnoglasbo, ki je glasba vsakega naroda, in etnoglasbo, ki je na glasbeni sceni nova zvrst glasbe (Motte

Haber, 1990). V Sloveniji po »etno« poznamo dve skupini, ki sta nam v nekaj letih dodobra približali slovensko glasbeno izročilo – Katalena in Terrafolk.

3.6.3.3 VPLIV NA VEDEDNJE

Ljudska glasba v pomenu besede etno obuja stare pesmi naših babic in prababic, jim daje nekaj novega, zanimivega. Etno nima svojega stila oblačenja, zvrst je mlada in se še ni toliko razvila. Ustvarjalci te glasbe se poslužujejo »starih cunj« v novi modi. Tako glasbi dodajo arhaičen pridih. Obnašanje etnoglasbenikov in poslušalcev ni toliko izstopajoče kot pri katerih drugih zvrsteh glasbe. Glasba je navidezno umirjena in tiha, njena sporočila pa so globoka in težje razumljiva.

Slika 13: Katalena in način oblačenja

Slika 14: Terrafolk

3.6.4 ROCK

3.6.4.1 OPREDELITEV IN ZGODOVINA

Rock (izvirno *rock'n'roll*) je mešanica glasbe različnih kultur, kar je tudi glavna razlog za njegovo popularnost in razširjenost. Rock glasba se je začela v 50-ih v ZDA z združitvijo rhythm & bluesa, gospela, jazza, folk in country glasbe. To pomeni, da ima rock tako črne kot tudi bele korenine. Črne korenine izhajajo iz rhythm & bluesa (ali drugače R&B), gospela in jazza; bele pa iz country in folk glasbe. V veliko podzvrsteh so pogosto uporabljeni tudi inštrumenti s tipkami, npr. klavir in sintetizator. Pihala in trobila so bila bolj razširjena ob nastanku rocka, danes pa so v glavnem zanemarjena, z izjemo saksofona, ki se počasi uveljavlja. Izraz *rock and roll* se včasih nanaša na začetna obdobja 50-ih in 60-ih let 20. stoletja, kasneje pa je bolj običajen krajši izraz *rock*. Z britansko invazijo se je ponovno razširil v ZDA in povsod po svetu in je pomembno vplival na družbene spremembe. Danes je z mnogimi podzvrstmi najpopularnejša glasbena zvrst (Rock, 2008).

3.6.4.2 ZNAČILNOSTI, ALTERNATIVNI ROCK

Rock je bolj popularen kot katera koli zvrst glasbe in The Beatles in drugi bendi bolj umetniško spoštovani. Rock se spremeni iz prevladujoče ameriške glasbe v svetovni pojav. Po njihovem prihodu se je na ameriški lestvici pojavljalo vedno več angleških skupin (vključno z The Rolling Stones in The Who). Velik vpliv na takratno glasbo je imel tudi Bob Dylan (v Alfonso, 2004). Zaradi takšne razširjenosti se je razvilo ogromno zvrsti, kot so: progresivni, soft, hard, psihedelični, grunge, punk, jazz, country, pop, garažni, folk rock in še mnogo drugih. Eden iz med njih je tudi alternativni rock. Njegovi začetki segajo v osemdeseta leta. Zelo popularen je postal v devetdesetih, kar se je ohranilo do danes. Glasba alternativnega rocka, poleg slednjega, lahko združuje tudi žanre reggae glasbe, jazza, elektronske glasbe in ostale. V nekaterih primerih pa se lahko povezuje tudi s punk glasbo. S tem pojmom označujejo glasbo starih rock skupin, stari klasični rock, ki je zaradi drugih primesi spevnejši in lažji od ostalih zvrsti (Wikipedija, 2008).

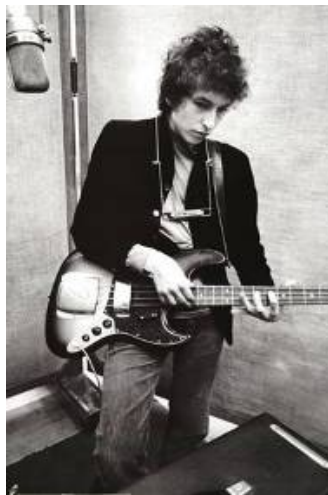
3.6.4.3 ROCK KULTURA

Besedi rock in rock'n'roll sta v širšem pomenu sopomenki in pomenita glasbo za zabavo, za izpovedovanje čustev, glasbo, ki te »odšteka«, kjer padajo tabuji in

moralne nor me ob paroli seks, droge in rock'n'roll. Ob besedi rocker se nam pred očmi pokažejo grobi, možati, trdi in agresivni fantje, ki v svojih pesmih izražajo upor, agresijo in jezo, hkrati pa skušajo živeti po načelih popolnega ugodja. Všeč so jim denar, slava, ženske kot porabniško blago in vse, kar ugaja človeškim čutom. Rock'n'roll pa je bila že pred leti hitra, glasna in enostavna triakordna oblika pesmi kot nalašč za izživiljanje najnižjih nagonskih plasti osebnosti. Veliko rockerjev je živelo in še živi po teh načelih in se prej ali slej začne soočati z eno ali drugo zasvojenostjo (mamila, spolnost, magijski in čarovniški kulturi, sekte). Vendar je peščica glasbenikov z Bobom Dylanom na čelu iz rock'n'rolla izoblikovala glasbeno in literarno izpovedno obliko, ki jo najbolje označuje beseda rock. Občutja, ki se mladim porodijo ob poslušanju (odvisno seveda, katere zvrsti), so: ventil sproščanja agresije, energija, norost, divjost, kruta glasba, tema, zamorjenost, pritisk v glavi, nevrotičnost, zbujanje maščevalnosti, nekaj zlobnega je v prostoru, kje je kdo, da bi ga udaril; ob mirnejših skladbah pa: pomiritev, razmišljanje, izpoved, sreča, hrepenenje, zanos in pogum, počitek možganov, nora volja do življenja, odsotnost sovraštva (Rock ubija ali dviga, 2008).

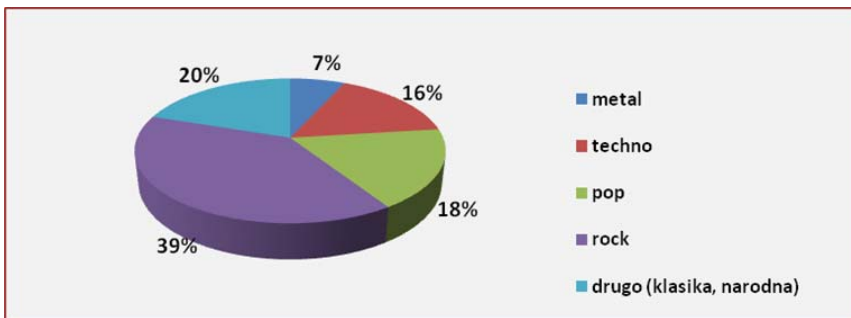

Slika 15: The Beatles

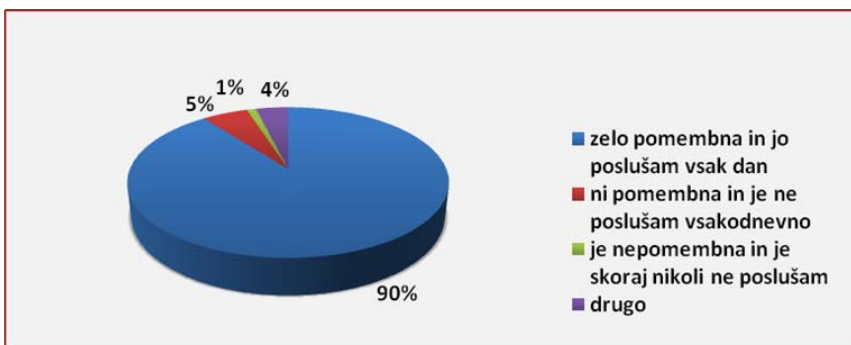
Slika 16: Bob Dylan

4. REZULTATI

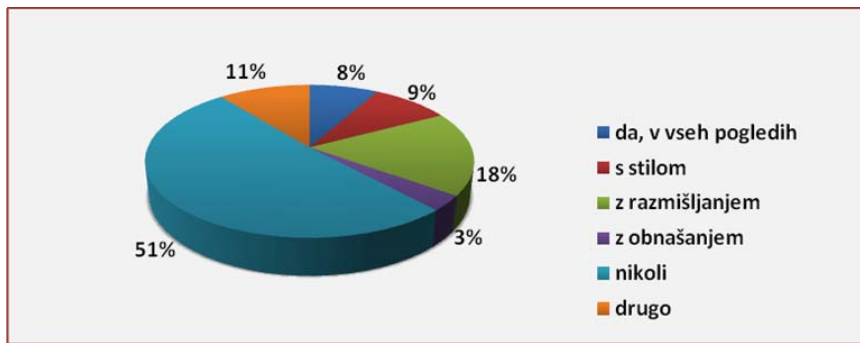
Graf 1: Zvrsti glasbe, ki jih mladi poslušajo

39 % anketiranih poslušajo rock, 20 % anketiranih poslušajo drugo glasbo (etno, klasika, narodna ...), 18 % anketiranih poslušajo pop, 16 % anketiranih poslušajo techno in le 7 % anketiranih poslušajo metal.

Graf 2: Pomembnost in pogostost poslušanja glasbe

90 % anketiranih je glasba zelo pomembna in jo poslušajo vsak dan, 5 % anketiranih je glasba ni pomembna in je ne poslušajo vsakodnevno, 4 % anketiranih je glasba nepomembna in je skoraj nikoli ne poslušajo, 1 % anketiranih je odgovorilo z drugo.

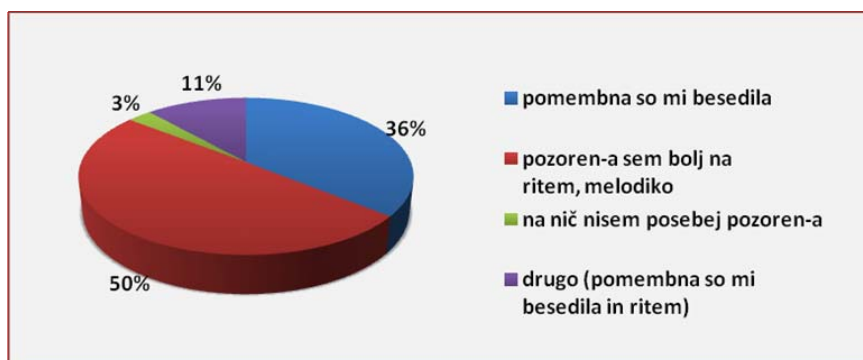
Graf 3: Izkazovanje pripadnosti glasbe s stilom, obnašanjem, razmišljanjem

51 % anketiranih s svojim stilom in obnašanjem nikoli ne izkazuje pripadnosti glasbi, 18 % anketiranih pripadnost izkazuje z razmišljanjem, 11 % anketiranih je odgovorilo z drugo, 9 % anketiranih izkazuje pripadnost s slogom in 8 % anketiranih izkazuje svojo pripadnost glasbi v vseh pogledih.

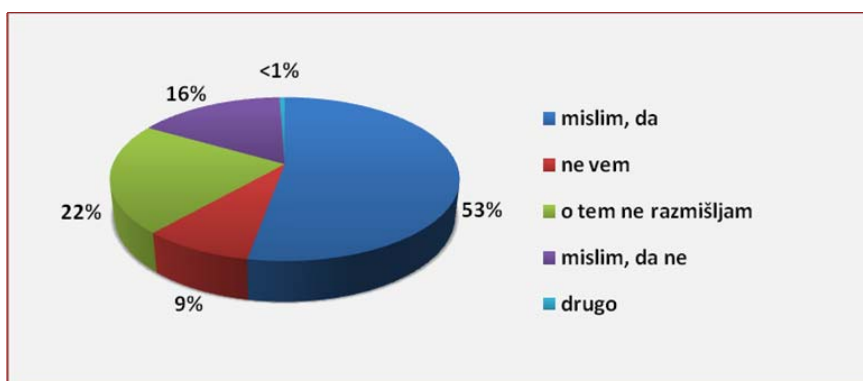
Graf 4: Strpnost do ljudi, ki poslušajo tebi neljubo glasbo

38 % anketiranih se ne zmeni za ljudi, ki poslušajo njim neljubo glasbo, 30 % anketiranih rado pove svoje mnenje, četudi je negativno, 28 % anketiranih je zelo strpnih do ljudi, ki poslušajo drugačno glasbo, 3 % anketiranih ne prenese ljudi, ki poslušajo njim neljubo glasbo, 1 % anketiranih je odgovorilo z drugo.

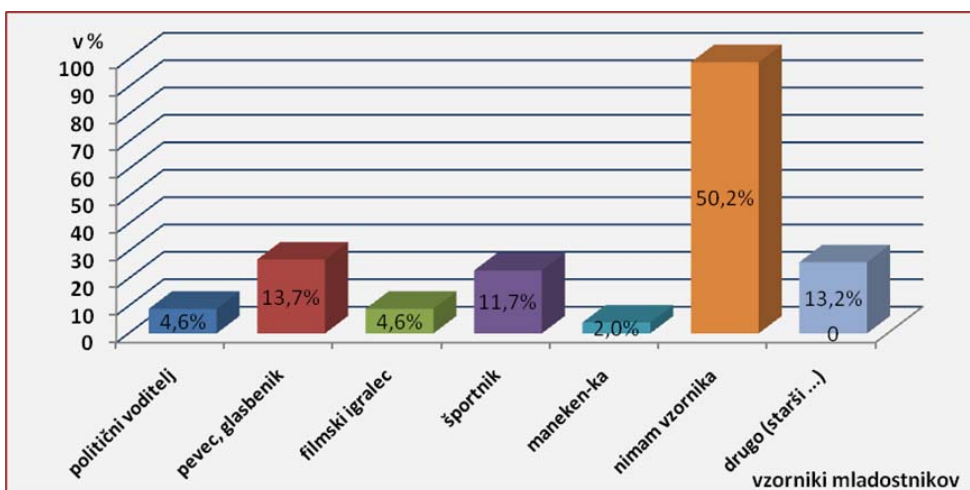
Graf 5: Pozornost na določeno sestavino glasbe

50 % anketiranih je pri skladbi bolj pozornih na ritem in melodiko, 36 % anketiranim so bolj pomembna besedila, 11 % anketiranih je odgovorilo z drugo in 3 % anketiranih ni na nič posebej pozornih.

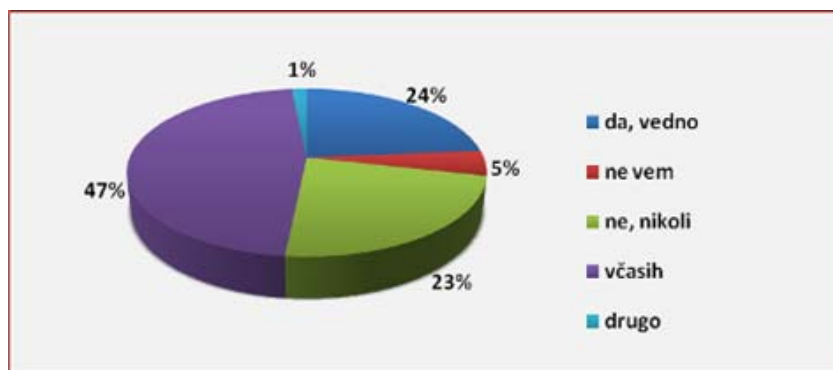
Graf 6: Mnenje o vplivu glasbe na posameznikov razvoj

53 % anketiranih misli, da je imela glasba vpliv na njihov razvoj in izoblikovanje osebnosti, 22 % anketiranih o tem ne razmišlja, 16 % anketiranih misli, da glasba ni imela vpliva na njihov razvoj in izoblikovanje osebnosti, 1 % anketiranih je odgovorilo z drugo.

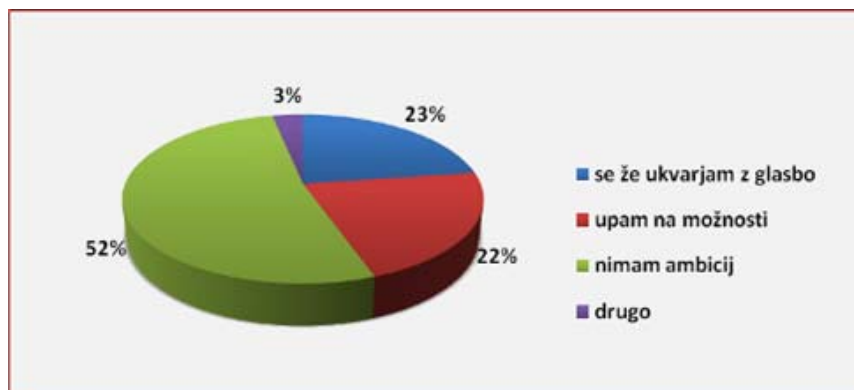
Graf 7: Vzorniki in idoli mladostnikov

Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov, zato 100 % ni enako številu zajetega vzorca. Vseh odgovorov je bilo 197, iz česar lahko sklepamo, da so skoraj vsi anketirani obkrožili le en odgovor. Tako 50,2 % anketiranih nima vzornika, 13,7 % anketiranih ima za vzornika pevca ali glasbenika, približno enak odstotek anketiranih, in sicer 13,2 %, pa je odgovorilo z drugo (starši, družina, profesor ...) ter 11,7 % anketiranih je idol športnik. Filmskega igralca in političnega voditelja je zbralo 4,6 % anketiranih ter le 2,0 % anketiranih ima za vzornika manekena oz. manekenko.

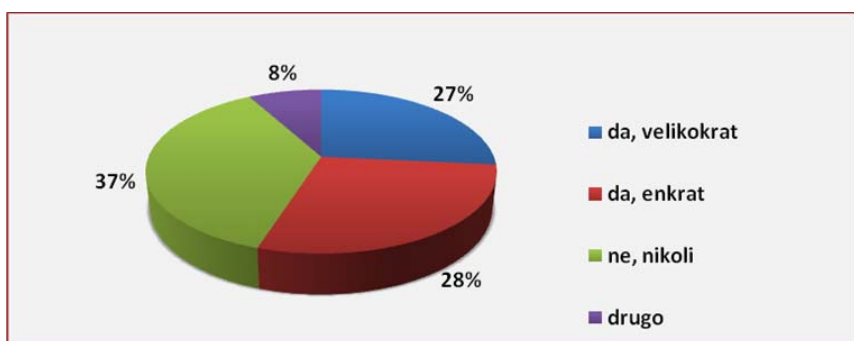
Graf 8: Poslušanje različnih zvrsti glasbe ob različnem razpoloženju

47 % anketiranih posluša isto zvrst glasbe, ko so veseli ali ko so slabe volje, le včasih. 23 % anketiranih nikoli ne posluša iste glasbe, če so žalostni in kot če so veseli. 24 % anketiranih vedno posluša isto zvrst glasbe, 5 % anketiranih ni pozornih na to, 1 % anketiranih je odgovorilo z drugo.

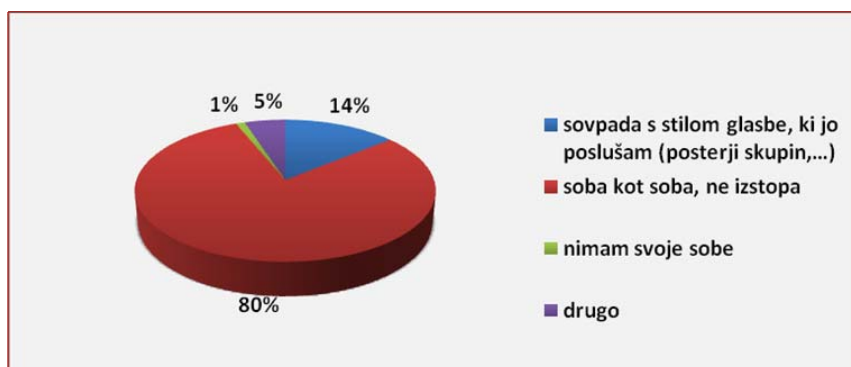
Graf 9: Ambicije in želje za resno ukvarjanje z glasbo

52 % anketiranih nima ambicij, da bi se kdaj ukvarjali z glasbo, 23 % anketiranih se že ukvarja z glasbo, 22 % anketiranih upa na možnosti za resno ukvarjanje z glasbo, 3 % anketiranih je odgovorilo z drugo.

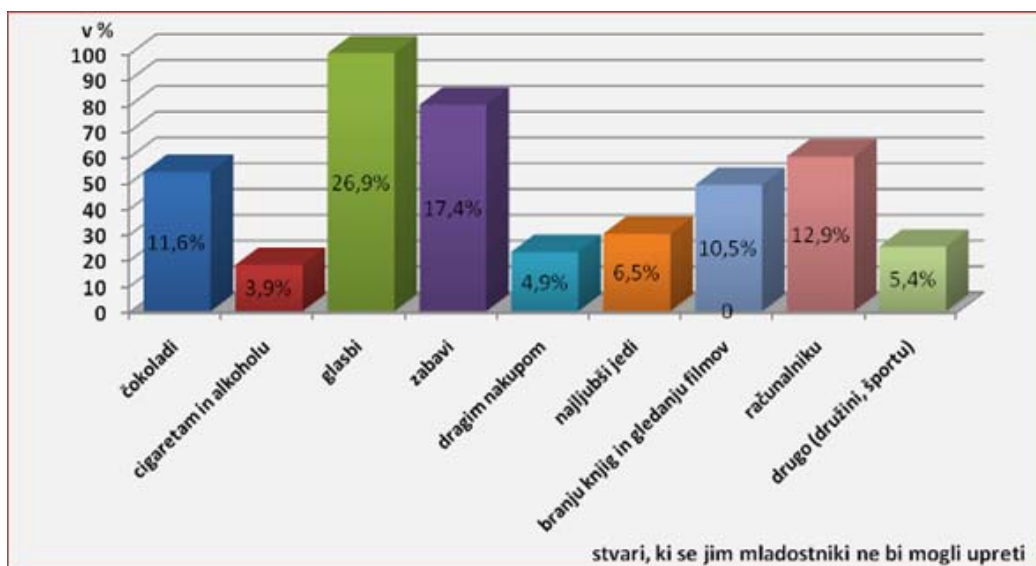
Graf 10: Menjavanje poslušanja prevladujoče zvrsti glasbe

37 % anketiranih ni nikoli v svojem življenju menjalo določene zvrsti glasbe za drugo oz. drugačno, 28 % anketiranih je enkrat menjalo zvrst glasbe, 27 % anketiranih je že večkrat menjalo zvrst glasbe, 8 % anketiranih je odgovorilo z drugo.

Graf 11: Povezanost stila poslušanja glasbe z izgledom sobe

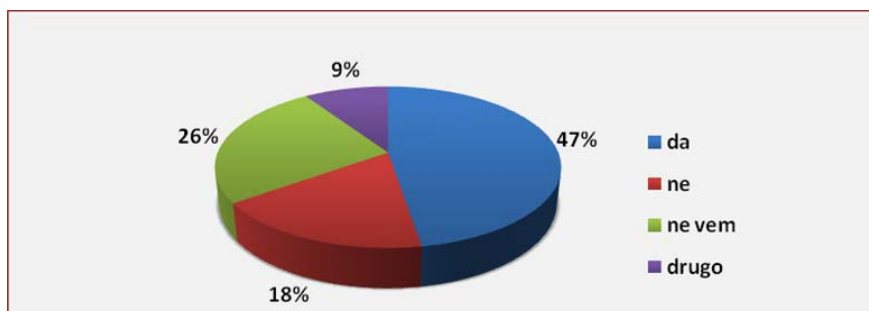
80 % anketiranih je odgovorilo, da njihova soba ni nič posebnega, 14 % anketiranih je odgovorilo, da soba sovpada s stilom glasbe, ki jo poslušajo, 5 % anketiranih je odgovorilo z drugo, 1 % anketiranih nima svoje sobe.

Graf 12: Čemu se mladostniki ne bi mogli upreti

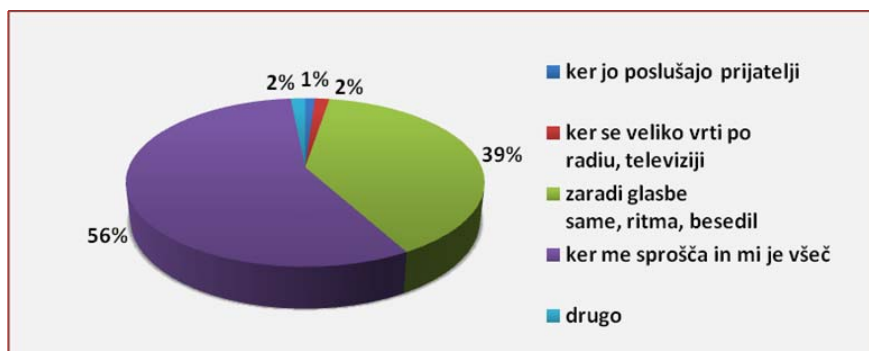
Tudi pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov, zato tudi tu ni 100 % enako številu vzorca. Vseh odgovorov je bilo 464, zato lahko sklepamo, da je večina anketiranih obkrožila več odgovorov. 26,9 % anketiranih se ne bi moglo odpovedati glasbi in 17,4 % se jih ne bi moglo odpovedati zabavi. Malo manj, in sicer 12,9 % anketiranih, se ne bi moglo odpovedati računalniku, 11,6 % anketiranih čokoladi in 10,5 % anketiranih branju knjig ali gledanju filmov. 6,5 % anketiranih bi se najtežje uprlo najljubši jedi, 5,4 % anketiranih pa je odgovorilo z drugo

(družini, športu ...). Najlažje bi se anketirani odpovedali dragim nakupom, in sicer vsi razen 4,9 % anketiranih, in pa cigaretam ali alkoholu – 3,9 % anketiranih.

Graf 13: Vpliv prijateljev na zvrst glasbe, ki jo poslušáš

47 % anketiranih poslušá isto zvrst glasbe kot njihovi prijatelji, 26 % anketiranih je odgovorilo z: ne vem. 18 % anketiranih ne poslušá enake glasbe kot njihovi prijatelji, 9 % anketiranih je odgovorilo z drugo.

Graf 14: Vzrok za poslušanje določene zvrsti glasbe

56 % anketiranih se je odločilo za poslušanje te zvrsti glasbe, ker jih sprošča in jim je všeč. 39 % anketiranih se je odločilo za določeno zvrst glasbe zaradi glasbe same, ritma in besedil. 2 % anketiranih se je odločilo za določeno zvrst glasbe zato, ker se veliko vrti po radiu in tv. 2 % anketiranih se je odločilo za določeno zvrst glasbe zato, ker jo poslušajo njihovi prijatelji. 1 % anketiranih je odgovorilo z drugo.

5. INTERPRETACIJA REZULTATOV

Pridobljeni rezultati kažejo, da mladi poslušajo različne zvrsti glasbe, vendar določene zvrsti izstopajo, kar potrjuje hipotezo št. 1, ki pravi, da mladi v glavnem poslušajo različne zvrsti glasbe, vendar določene zvrsti med populacijo mladih izstopajo. Pridobljeni rezultati kažejo, da večina mladostnikov posluša rock, torej lahko sklepamo, da ta zvrst glasbe med mladimi, starimi od 16 do 19 let, prevladuje. Rezultati so vidni iz grafa št. 1.

Divja rock glasba pomeni glasbo za zabavo in izraža neko norost, sproščanje energije, agresijo, maščevalnost itd., mirnejše rock skladbe pa v nas prebudijo mirnejšo plat, pomiritev, razmišljanje, hrepenenje, pogum, odsotnost sovraštva itd. (Rock ubija ali dviga, 2008). Obdobje mladostništva je pri mladih mnogokrat prepleteno s povečano čustvenostjo, tesnobo, z uporništvom itd., saj mladi v tem obdobju iščemo sami sebe in se srečujemo s takšnimi in drugačnimi nalogami in izzivi. Sklepamo lahko, da je rock glasba med mladimi najbolj razširjena ravno zato, ker mladi ob tej glasbi začutijo uporništvomaščevalnost, agresivnost in samozavest ali pa se ob mirnejših skladbah poglobijo v svoja čustva. Rock glasba je predvsem divja glasba, besedila pa so zelo uporniška, v mirnejših skladbah pa besedila izražajo neko izpoved čustev, bolečino. Iz grafa 5 je vidno, da večina mladih pri poslušanju glasbe usmeri pozornost predvsem na ritem in melodiko, veliko pa jih je pozornih tudi na besedila. In rock je ena iz med tistih glasbenih zvrsti, ki ima zelo izrazit ritem, ki te napolni z energijo, in zelo sporočilna besedila.

Na podlagi rezultatov, ki so vidni iz grafa št. 2, bi lahko sklepali, da je glasba v današnjem času za mlade zelo pomemben del življenja in da ji mladi pripisujejo zelo velik pomen, saj je kar 90 % anketiranim glasba zelo pomembna in jo poslušajo vsak dan, ni pa bilo odgovorov, da je ne poslušajo. Iz grafa št. 12 pa je vidno, da bi se mladostniki v svojem življenju v večini najtežje uprli glasbi in pa zabavi. Na podlagi teh ugotovitev bi lahko potrdili hipotezo št. 4, ki pravi, da mladi dajejo glasbi zelo velik pomen. Glasba pa je mladostnikom lahko tudi skupen interes, saj je za mladostnike

značilno, da se združujejo v prijateljske skupine na podlagi skupnih interesov. To pa je razvidno iz grafa št. 13, saj se skoraj 50 % anketirancev združuje v skupine na podlagi zvrsti glasbe, ki jo poslušajo.

Mladostniki menijo, da glasba kot zunanji dejavnik vpliva na njihov razvoj, saj 53 % anketiranih misli, da ima glasba vpliv na njihov razvoj, 31 % anketiranih ne ve, ali je glasba vplivala na njihov razvoj ali pa o tem ne razmišlja, in le 16 % anketiranih misli, da glasba ni imela vpliva pri njihovem razvoju. Rezultati so vidni iz grafa št. 6. In na podlagi rezultatov bi lahko potrdili tudi hipotezo št. 3, ki pravi, da pripadnost določeni zvrsti glasbe lahko vpliva na naš način oz. slog življenja.

Seveda pa je težko reči, kaj je vzrok in kaj posledica. Ali nam osebnostne lastnosti določajo, katero zvrst glasbe bomo izbrali, ali le izberemo neko zvrst glasbe in potem svoje vedenje in tudi nekatere značilnosti prilagodimo vedenju, ki je značilno za posamezno zvrst glasbe. Najverjetneje je resnica nekje vmes. Torej, po vsej verjetnosti posegamo po neki glasbi zaradi nekaterih naših značilnosti, potem pa tudi te značilnosti spremenimo in prilagodimo določeni zvrsti glasbe (npr. slog oblačenja, način razmišljanja o nekaterih vprašanjih, način vedenja ...).

V psihologiji delimo temeljne osebnostne dejavnike v tri skupine. To so dednost, okolje in samodejavnost. Socialno oz. družbeno okolje je v najširšem pomenu bistveno za človeka, za njegov osebnostni razvoj (v Labinowicz, 1989). In glasba je eden od zunanjih dejavnikov, zato lahko sklepamo, da je imela pri večini mladostnikov, ki glasbi dajejo velik pomen, vpliv na njihov osebnostni razvoj. Vplivi pa se lahko kažejo na različne načine: pri izbiri prijateljev, pri stilu oblačenja, pri načinu obnašanja in razmišljanja ter tudi pri opremljanju sobe oz. prostora, v katerem preživimo največ časa (graf št. 11) . Rezultati kažejo, da skoraj polovica anketiranih posluša enako glasbo kot njihovi prijatelji (graf št. 6), torej lahko na podlagi tega sklepamo, da je ima glasba vpliv pri izbiri prijateljev in posledično tudi pri uvrščanju v posamezne skupine. Z ugotovitvami pa se ujema tudi hipoteza št. 2, ki pravi, da glede na to, kakšno glasbo poslušamo, se uvrščamo v skupine, in pa hipoteza št. 6, ki pravi, da nas zvrst glasbe, ki jo poslušamo, velikokrat usmerja pri izbiri prijateljev. Kot smo že omenili, glasba vpliva tudi na slog oblačenja, način obnašanja in na način razmišljanja oz. na stališča in predsodke.

Stališča so celote prepričanj in čustev v odnosu do določenih situacij ali dogajanj, ki delujejo kot trajna pripravljenost za določen način vedenja. Stališča se oblikujejo pod

vplivom skupinske pripadnosti, informacij (glavni nosilec so množični mediji) in znanja ter osebnih značilnosti (izkušenj in trenutnih potreb) (v Kompare et. al., 2005). Rezultati so pokazali, da kar polovica anketiranih izkazuje pripadnost določeni zvrsti glasbe z oblačenjem, razmišljanjem ali pa z načinom vedenja (graf št. 3). Torej bi lahko tudi na podlagi teh rezultatov sklepali, da ima glasba vpliv na razvoj posameznika.

Mladi se opiramo na različne idole, ki so nam všeč in jih skušamo na nek način posnemati. S hipotezo št. 5 smo predvidevali, da glasbene zvrsti vplivajo na izbor idolov. Rezultati pa so pokazali, da večina anketiranih nima vzornika, tistim, ki pa vzornika imajo, so ti vzorniki večinoma glasbeniki ali pevci in športniki (graf št. 7). Lahko bi torej sklepali, da glasba vendarle ima vpliv na izbor idolov, po katerih se skušamo ravnati. Torej na podlagi ugotovitev bi lahko hipotezo št. 5 potrdili, če upoštevamo samo tiste, ki imajo idole. Vprašanje pa je, če se vedno zavedamo, katera vedenja posnemamo. Verjetno ne posnemamo vedenja neke osebe v celoti, ampak predvsem nekatere vidne lastnosti. Zanimivo bi bilo, če bi analizirali informacije, ki se o posameznih idolih pojavljajo in jih primerjali z vedenjem posameznika.

Zanimalo nas je tudi, ali lahko pripadnost določeni zvrsti glasbe povzroči netolerantnost do drugih zvrsti glasbe oz. do ljudi, ki poslušajo drugo zvrst glasbe. To smo predvidevali s hipotezo št. 7, ki pravi, da vdanost določeni zvrsti glasbe lahko pripelje do netolerantnosti drugih zvrsti. To bi lahko povezali tudi s predsodki, saj so predsodki stališča, ki se kažejo v netolerantnem in prezirljivem odnosu do drugih oz. drugačnih. Predsodki lahko postanejo opravičilo različnih oblik diskriminacije, nasilja ali celo genocida (v Ule, 2004). Rezultati so pokazali ravno nasprotno našim predvidevanjem, saj je le 3 % anketiranih odgovorilo, da ne prenese oz. niso tolerantni do ljudi, ki poslušajo njim neljubo glasbo. Ostalih 97 % anketiranih misli, da so strpni do ljudi, ki poslušajo njim neljubo glasbo, se za to sploh ne zmenijo ali pa samo povejo svoje mnenje, četudi je negativno, vendar s tem vseeno tolerirajo drugačne. Na podlagi rezultatov ne bi mogli potrditi hipoteze št. 7 oz. jo ovržemo, saj le minimalen odstotek rezultatov ustreza hipotezi. Opozoriti pa je seveda potrebno, da so podatki pridobljeni z anketo, ljudje pa smo nagnjeni k dajanju socialno sprejemljivih in zaželenih odgovorov. Vprašanje pa je, če je takšno zares tudi

vedenje. To pa je seveda zelo težko preveriti. Stališča, predsodki in stereotipi so relativno stabilne socialno-psihološke kategorije, ki se jih večinoma niti ne zavedamo. Morda je vrednost te naloge tudi v tem, da so vsaj dijaki, ki so bili zajeti v raziskovalno nalogo, morali razmišljati o tem. Saj je to edini način, da nekatere predpostavke, ki jih imamo v življenju, spremenimo. Torej, da jih ozavestimo.

Zanimalo nas je tudi, kaj posameznika pritegne pri skladbi oz. kaj je tisto, kar mu je pri poslušanju glasbe pomembno (graf št. 5). Rezultati so pokazali, da je 50 % anketiranim pomemben ritem in melodika. Zvrsti glasbe pa se seveda najbolj razlikujejo ravno po ritmu in melodiki, zato bi lahko tudi iz teh rezultatov sklepali, da glasba vpliva na izoblikovanje skupin med mladostniki in na izstopanje določenih zvrsti glasbe.

Ugotovitve so pokazale tudi, da pripadniki določene zvrsti glasbe ne poslušajo vedno iste zvrsti, ampak včasih, glede na razpoloženje, menjajo zvrst. 80 % anketiranih je odgovorilo, da kadar so žalostni ali slabe volje, nikoli ali pa le včasih, poslušajo isto zvrst glasbe kot takrat, ko so veseli, dobre volje (graf št. 8). Ljudje pa ne menjujemo zvrsti glasbe samo ob različnih razpoloženjih, ampak včasih popolnoma menjamo pripadnost določeni zvrsti glasbe. To so pokazali tudi rezultati, ki so vidni na grafu št. 10. Kar 55 % anketiranih je enkrat ali celo večkrat v svojem življenju menjalo pripadnost določeni zvrsti glasbe.

Ugotoviti smo želeli tudi, zakaj se mladi odločajo za poslušanje določene zvrsti glasbe. Je to zaradi ritma glasbe, zaradi popularnosti ali zgolj zato, ker takšno glasbo poslušajo tudi njihovi prijatelji. In rezultati so pokazali, da kar 95 % anketiranih poslušata določeno zvrst glasbe zaradi ritma ali pa zato, ker jim je preprosto ta zvrst všeč. Le majhen odstotek anketiranih poslušata določeno zvrst glasbe zaradi popularnosti ali pa zato, ker to zvrst poslušajo tudi njihovi prijatelji. Iz tega bi lahko sklepali, da se večina mladostnikov odloča o zvrsti glasbe na podlagi svojih stališč. Zanimalo nas je še, ali imajo mladi ambicije in želje za resno ukvarjanje z glasbo. Rezultati so pokazali, da polovica anketiranih nima ambicij za resno ukvarjanje z glasbo, druga polovica pa se že ukvarja z glasbo ali pa upa na možnosti za resno ukvarjanje z glasbo. Tudi na podlagi te ugotovitve bi lahko sklepali, da je glasba za mlade zelo pomembna, vendar za nekatere nekoliko bolj, saj se tudi resno ukvarjajo z glasbo.

Sklepamo lahko tudi, da so rezultati oz. ugotovitve med sabo povezane, saj poslušanje določene zvrsti glasbe vpliva na združevanje v posamezne skupine in s tem tudi na izbiro prijateljev. Ker se mladi združujejo v različne skupine na podlagi različnih interesov, lahko pride tudi do netolerantnosti drugih skupin, tistih, ki zastopajo drugačne interese. Glasba vpliva tudi na slog življenja, torej lahko sklepamo, da se mladostniki prilagajajo zvrsti glasbe s slogom oblačenja, načinom razmišljanja in vedenja ter se tudi na podlagi tega združujejo v skupine oz. se posamezniki znotraj skupine prilagajajo celotni skupini.

Torej, če bi povzeli vse rezultate in ugotovitve, bi lahko sklepali, da je danes med mladimi glasba zelo pomembna, da ji mladi pripisujejo velik pomen in da zaradi tega glasba vpliva na razvoj posameznika, kar se kaže na različnih področjih.

6. SKLEP

6.1 GLAVNE UGOTOVITVE

Bistvena vprašanja te raziskovalne naloge so, kako glasba vpliva na dijake – natančneje, kako vpliva na njihovo vedenje, počutje in mišljenje. Ugotovile smo, da se ti vplivi kažejo na različnih nivojih (slog oblačenja, izbira prijateljev, oprema sobe ...). Ugotovile smo, da lahko potrdimo vse hipoteze, razen hipoteze št. 7. Torej mladi poslušajo več zvrsti glasbe (graf 1), ki pa jih uvršča v različne skupine (graf 13) in ima vpliv na počutje (graf 8). Predvidevamo, da glasba nima tolikšnega vpliva na način življenja oziroma, bolje rečeno, na slog sobe in na izkazovanje pripadnosti določene zvrsti, ker bi za sklepanje, da ima vpliv na način življenja, rabili več podatkov (graf 3 in 11). Hipoteza 5 govori o tem, da glasba pri večini vpliva na izbiro idolov. Rezultati pa kažejo, da polovica anketirancev nima določenega vzornika, tisti, ki ga imajo, so navajali pevca, športnika, glasbenike ... (graf 7). Hipoteze 7 glede na rezultate ne moremo sprejeti, zato smo jo morale zaradi neustreznosti zavrniti. Predpostavlja, da lahko vdanost določeni zvrsti glasbe pripelje do netolerantnosti drugih zvrsti. Anketiranci menijo, da so strpni oziroma se za to niti ne menijo. Le 3 % priznavajo netolerantnost do drugih zvrsti. Vendar pa je to le mnenje anketirancev. Vprašanje pa je, kakšno je dejansko vedenje. Če rezultate primerjamo s širšimi teoretičnimi spoznanji, ki smo jih navedle v teoretičnem delu, vidimo, da se v večini primerov ujemajo. Glasba ima res velik pomen v našem življenju in vpliva na vključevanje v družbene skupine, izbiro prijateljev, slog oblačenja. V kolikšni meri se to izkazuje, pa je odvisno od več dejavnikov (od posameznika, zvrsti glasbe ...).

6.2 POMANJKLJIVOSTI IN MOŽNE IZBOLJŠAVE

Med raziskovanjem smo naleteli na določene pomanjkljivosti. Pomanjkljivosti raziskovanja pa smo se najbolj zavedale pri določanju vzorca. Hotele smo raziskovati vpliv glasbe na mladostnike, ampak smo se zaradi preveč obsežnega anketiranja in nedostopnosti mladostnikov morale opredeliti na manjši vzorec. S tem pa smo nekoliko okrnile rezultate. Pomanjkljivo pa je tudi odgovarjanje anketirancev. Ljudje imamo navado, da odgovarjamo tisto, kar se od nas pričakuje in ne tistega, kar je res. To pa privede do vprašljivosti verodostojnosti podatkov. Pomanjkljivost metode (anketiranja) se opazi pri 4. in 6. vprašanju, kjer lahko sklepamo rezultate le po mnenju anketirancev. Pojavi pa se vprašanje, kakšno bi bilo resnično obnašanje (vprašanje 4) in ali res vpliva glasba na razvoj in izoblikovanje osebnosti (vprašanje 6). Ustreznejša metoda bi bil eksperiment, za katerega zaradi težke izvedljivosti nimamo primernih pogojev (dovolj znanja, tehničnih sposobnosti, denarja ...). Glede na odgovor na vprašanje, kako pomembna ti je glasba in kako pogosto jo poslušáš (graf 2), bi lahko še raziskovali, če dijaki pogrešajo dejavnosti in krožke na šolah, ki se navezujejo na različne zvrsti glasbe.

6.3 UPORABNOST NALOGE

Velik pomen pa ima tudi uporabnost te naloge. Kot so rezultati pokazali, je dandanes glasba zelo pomembna med generacijo mladih in velik delež mladine se že ukvarja z glasbo ali pa le upa na možnosti. Zato menimo, da imajo izobraževalne ustanove (šole) premalo dejavnosti, ki bi bile povezane z glasbo in bi mladim omogočale, da pokažejo svoje skrite talente, pozitivno izkoristijo svoj prosti čas in se ob tem tudi zabavajo. Menimo, da bi šole lahko organizirale razne tečaje in delavnice na temo glasba, kot so ure plesa, ure solo petja, pouk učenja raznih inštrumentov in ne le učenja klasične glasbe, temveč tudi druge zvrsti. Tako bi mladi prosti čas izkoristili kvalitetno in predvsem koristno, ob tem pa bi se tudi zabavali. Marsikdo bi se rad ukvarjal z glasbo, pa mu čas ne dopušča. Če bi bilo to v okviru šole, bi se mladi lažje prilagodili in uskladili urnike. Ugotovitve v tej raziskavi pa bi lahko koristno uporabile tudi na področju boja proti alkoholu in drogam med mladimi. Izvedele smo, da je glasba dijakom pomembna in da jih ima veliko ambicije za ukvarjanje z njo, torej bi lahko organizirali določena tekmovanja tudi s tega področja. V mestnem parku ob Savinji bi lahko bilo več koncertov tako imenovanih »garažnih bendov«. Pri tem pa bi točili samo

brezalkoholno pijačo. O tej tematiki še vedno ni veliko strokovne literature, zato upamo, da bo ta raziskovalna naloga pripomogla pri širjenju le-te. Prav tako pa upamo, da bo spodbudila še za nadaljnje raziskave

7. VIRI IN LITERATURA

7.1 KAZALO SLIK

Slika na naslovnici: Ples

(vir: <http://music.download.com/i/mdl/media/10/08/76/51/5/100876515.jpeg>)

Slika 1: Jean Piaget

(vir: <http://www.integral-designs.co.uk/piaget.jpg>)

8

Slika 2: Kitara

(vir: <http://www.audiopro.si>)

17

Slika 3: Black Sabbath

(vir: <http://www.megatonik.com/wp-content/uploads/2007/12/blacksabbath.jp>)

17

Slika 4: Deep Purple

(vir: http://www.rockline.info/upload/image/gallery/deep-purple-6_4960-4757.jpg)

18

Slika 5: AC/DC

(vir: http://neo.t.free.fr/wall/Musiques/Acdc_001.jpg)

18

Sliki 6, 7: Slog oblačenja

(vir: <http://www.subkultura.sj/>)

18

Slika 8: Značilen položaj prstov na roki

(vir: <http://users.triera.net/robnej/metalec1.jpg>)

18

Slika 9: Mešalna miza

(vir: <http://img148.imageshack.us/img148/1332/walltiesto1160030xd.jpg>)

20

Slika 10: Drobne barvne tabletki – ekstazi

(vir: <http://www.blogger.ba/slike/562.126588.jpg>)

20

Slika 11: Slog oblačenja – moški

(vir: <http://www.youtube.com/watch?v=CJZDXcokff8&feature=related>)

20

Slika 12: Slog oblačenja – ženske

(vir: <http://www.glasujzame.com/images/extra/pict3/normal/177636.jpg?t=1183397753>)

20

Slika 13: Katalena in način oblačenja

(vir: http://www.okorn.net/wp-content/uploads/katalena_img-1714.jpg)

22

Slika 14: Terrafolk

(vir: <http://www.osmica.it/web/public/upload/Image/Davorin/koncerti/terrafolk.jpg>)

22

Slika 15: The Beatles

(vir: <http://steelberryclones.files.wordpress.com/2007/10/beatles.jpg>)

24

Slika 16: Bob Dylan

(vir: http://funhouse.hautetfort.com/album/bob_dylan/cover-bob-dylan---studio--c10086117.jpg) 24

7.2 KAZALO GRAFOV

Graf 1: Zvrsti glasbe, ki jih mladi poslušajo	25
Graf 2: Pomembnost in pogostost poslušanja glasbe	25
Graf 3: Izkazovanje pripadnosti glasbe s slogom, obnašanjem, razmišljanjem	26
Graf 4: Strpnost do ljudi, ki poslušajo tebi neljubo glasbo	26
Graf 5: Pozornost na določeno sestavino glasbe	27
Graf 6: Mnenje o vplivu glasbe na posameznikov razvoj	27
Graf 7: Vzorniki in idoli mladostnikov	28
Graf 8: Menjavanje zvrsti glasbe, ko si slabe ali dobre volje	28
Graf 9: Ambicije in želje za resno ukvarjanje z glasbo	29
Graf 10: Menjavanje poslušanja prevladujoče zvrsti glasbe	29
Graf 11: Slog sobe	30
Graf 12: Čemu se mladostniki ne bi mogli upreti	30
Graf 13: Vpliv prijateljev na zvrst glasbe, ki jo posluššaš	31
Graf 14: Vzrok za poslušanje določene zvrsti glasbe	31

7.3 KAZALO TABEL

Tabela 1: Število anketirancev na posameznih šolah	3
Tabela 2: Število moških in število žensk glede na šole	3
Tabela 3: Starost glede na šole	4

7.4 SPLETNI VIRI

1. Hočevnar, K. (2001). Rock dviga ali ubija (sneto 20. 2. 2008).
Dostopno na: http://www.gape.org/gapes/prispevki/rock_ubija.htm
2. Jablanšček, S. (brez letnice). Rock (sneto 18. 2. 2008).
Dostopno na: <http://www2.arnes.si/~ssposk2s/rockerji/sestavki/rock.html>
3. Martinjak, N. (2004). Telo, gibanje in razvoj mišljenja (sneto 2. 2. 2008).
Dostopno na: <http://www.zzsp.org/revija/2004/04-2-153-172.pdf>
4. Pesek, A. (brez letnice). Devetletka – intervju (sneto 5. 11. 2007).
Dostopno na: <http://www.devletka.net/index.php?t=intervju&id=11>
5. Potočnik, D. (2003). Osebnostne lastnosti, samopodoba in samospoštovanje (sneto 4. 2. 2008).
Dostopno na: http://www.psiha.net/aavsec/Podatki/RP_Darja.pdf
6. Rijavec Klobučar, N. (2005). Trobentica – Dovolimo otrokom vsa čustva (sneto 5. 11. 2007).
Dostopno na: http://www.otrokdruzina.com/stare_%20stevilke/2005/januar/naslovna_tema_6.htm
7. več avtorjev (2007). Wikipedija – Elektroakustična glasba (sneto 25. 10. 2007).
Dostopno na: http://sl.wikipedia.org/wiki/Elektronska_glasba

8. več avtorjev (2007). Wikipedija – Metal (sneto 23. 10. 2007).

Dostopno na: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Metal>

9. več avtorjev (2008). Wikipedija – Alternativni rock (sneto 18. 2. 2008).

Dostopno na: http://sl.wikipedia.org/wiki/Alternativni_rock

10. več avtorjev (2008). Wikipedija – Ljudska glasba (sneto 7. 12. 2007).

Dostopno na: http://sl.wikipedia.org/wiki/Ljudska_glasba

11. von Karajan, H. (2008). Večer na spletu – Terapija z glasbo (sneto 22. 1. 2008).

Dostopno na: <http://213.250.55.115/Ris2007/default.asp?kaj=3&id=2008011705285666>

12. Vičič, A. (brez letnice). Razvojne karakteristike mladostnikov (sneto 25. 2. 2008)

Dostopno na:

http://orbis.kzs-zveza.si/slozokts/download/clanki/vici_psiholoske_karakteristike_mladostnikov.pdf

13. (2007). Katalena (sneto 7. 12. 2007).

Dostopno na: <http://www.katalena.net>

7.5.. VIRI IZ LITERATURE

1 Alfonso, B.(2004). Enciklopedija glasbe. Kranj: Didakta

2 Heatley, M. (1996).Velika rock enciklopedija. Zagreb: Veable commerce

3 Kompore, A. et.al. (2005). Psihologija: spoznanja in dileme. Ljubljana: DZS

4 Marjanovič Umek, L. (2004). Razvojna psihologija. Ljubljana: Rokus

5 Motte Haber, H. de la. (1990). Psihologija glasbe. Ljubljana: DZS

6 Zupančič, M. (1991). Otrok, pravila, vrednote (otrokov moralni in socialni razvoj). Kranj: Didakta

↓ PRILOGA

Izbrisano: ¶

¶
¶
¶
¶
¶
¶

ANKETNI VPRAŠALNIK

VPLIV GLASBE NA POČUTJE, VEDENJE IN MIŠLJENJE

Smo mlade raziskovalke, ki želimo ugotoviti, kako pomembna je glasba v današnji postmoderni družbi. Naša tema je: kako glasba vpliva na mišljenje, vedenje in počutje. Izbrale smo vzorec gimnazijcev, generacijo letošnjih 3. letnikov. Odgovori so namenjeni le za našo raziskavo in so popolnoma anonimni. Pravilnih in napačnih odgovorov ni.

Upamo da boste odgovarjali kar se da iskreno in nam s tem pomagali pri naši raziskavi.

Spol (obkroži): Ž M

Starost (obkroži): 16let 17let 18let 19let

Šola:

PRI NASLEDNJIH VPRAŠANJIH OBKROŽI ODGOVORE. MOŽEN JE EN ODGOVOR, PONEKOD TUDI VEČ.

1. Kakšno glasbo največkrat poslušáš? Naštej, nato pa še spodaj obkroži tisto, ki izstopa.

Naštej: _____

- a) Metal
- b) Techno
- c) Pop
- d) Rock(alternativni, stari...)
- e) Drugo: _____

2. Kako pomembna je zate glasba in kako pogosto jo poslušáš?

- a) Zelo pomembna in jo poslušam vsak dan
- b) Ni zelo pomembna in je ne poslušam vsakodnevno
- c) Je nepomembna in je skoraj nikoli ne poslušam
- d) Drugo: _____

3. Ali s svojim stilom, obnašanjem, razmišljanjem izkazuješ svojo pripadnost zvrsti glasbe, ki jo poslušáš?

- a) Da v vseh pogledih
- b) S stilom

- c) Z razmišljanjem
 - d) Z obnašanjem
 - e) Nikoli
 - f) Drugo: _____
4. Kako strpen-a oz. toleranten-a si do ljudi, ki poslušajo tebi neljubo glasbo?
- a) Sem zelo strpen-a
 - b) Se ne menim za to
 - c) Rad-a povem svoje mnenje, četudi je negativno
 - d) Jih ne prenesem
 - e) Drugo: _____
5. Na kaj si pozoren-a, ko poslušáš glasbo?
- a) Pomembna so mi besedila
 - b) Pozoren-a sem bolj na ritem, na melodiko
 - c) Na nič nisem posebej pozoren-a
 - d) Drugo: _____
6. Ali misliš da je imela/ima glasba vpliv na tvoj razvoj in izoblikuje tvojo osebnost?
- a) Mislim, da
 - b) Ne vem
 - c) O tem ne razmišljam
 - d) Mislim, da ne
 - e) Drugo: _____
7. V svojem življenju se upiram na vzornike in idole. Kateri je tvoj?(možnih več odgovorov)
- a) Politični voditelj
 - b) Pevec, glasbenik
 - c) Filmski igralec
 - d) Športnik
 - e) Maneken-ka
 - f) Nimam vzornika
 - g) Drugo: _____
8. Ali poslušáš isto zvrst glasbe, ko si žalosten-a, slabe volje in ko si vesel-a, dobre volje?
- a) Da, vedno
 - b) Ne vem
 - c) Ne, nikoli

- d) Včasih
- e) Drugo: _____

9. Ali imaš ambicije ali želje, da bi se kdaj resno ukvarjal-a z glasbo?

- a) Se že ukvarjam z glasbo
- b) Upam na možnosti
- c) Nimam ambicij
- d) Drugo: _____

10. Si kdaj v svojem življenju menjal-a pripadnost zvrsti glasbe?

- a) Da, velikokrat
- b) Da, enkrat
- c) Ne, nikoli
- d) Drugo: _____

11. Kakšna je tvoja soba?

- a) Sovpada s stilom glasbe ki jo poslušam (posterji skupin, dark stil...)
- b) Soba kot soba, ne izstopa
- c) Nimam svoje sobe
- d) Drugo: _____

12. Če bi se moral-a nečemu odpovedati, čemu v svojem življenju se sploh ne bi mogel-a?

- a) Čokoladi
- b) Cigaretam in alkoholu
- c) Glasbi
- d) Zabavi
- e) Dragim nakupom
- f) Najljubši jedi
- g) Branju knjig in gledanju filmov
- h) Računalniku
- i) Drugo: _____

13. Ali poslušáš isto zvrst glasbe kot tvoji prijatelji?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem
- d) Drugo: _____

14. Zakaj si se odločila za poslušanje te zvrsti ki jo poslušáš?

- a) Ker jo poslušajo prijatelji
- b) Ker se veliko vrti po radiu, televiziji
- c) Zaradi glasbe same, ritma, besedil

- d) Ker me sprošča in mi je všeč
- e) Drugo: _____

HVALA ZA SODELOVANJE!